

AVALUACIÓ DE LA QUALITAT I EFECTIVITAT DE LES ACTIVITATS DELS PROGRAMES DE LA DIPUTACIÓ DE GIRONA “DEL MAR ALS CIMS” I “INDIKA”

Diputació de Girona
Curs 2022-23

Aquest estudi s’ha elaborat a petició de la Diputació de Girona. S’ha realitzat de forma independent per la Dra. Ingrid Mulà Pons de Vall, la Dra. Marta Gual Oliva, la Dra. Rosa M. Medir Huerta i la Dra. Lada Servitja Tormo.

AVALUACIÓ DE LA QUALITAT I EFECTIVITAT DE LES ACTIVITATS DELS PROGRAMES DE LA DIPUTACIÓ DE GIRONA “DEL MAR ALS CIMS” I “INDIKA”

Curs 2022-23

Contracte de servei per a l'assistència tècnica per avaluar la qualitat i efectivitat dels programes de la Diputació de Girona “Del Mar als Cims” i “Indika” (Núm. Expedient 2022 / 7725)

EQUIP D'AVAUACIÓ:

Dra. Ingrid Mulà Pons de Vall
Dra. Marta Gual Oliva
Dra. Rosa M. Medir Huerta
Dra. Lada Servitja Tormo

Grup de Recerca en Educació Científica i Ambiental (GRECA)
Institut de Recerca Educativa (IRE)
Universitat de Girona (UdG)

Nota: Aquest informe és una versió del document original, del qual s'han eliminat els resultats de les fitxes d'avaluació de les activitats dels centres patrimonials i mediambientals. Tots els equipaments que ha participat en aquesta avalució ha rebut una versió del document original amb la fitxa d'avaluació de la seva activitat.

Les opinions expressades en aquest informe de recerca són responsabilitat de les autores i no reflecteixen necessàriament el posicionament de la Diputació de Girona.

Girona, 8 de setembre de 2023

ÍNDIX

ACRÒNIMS I ABREVIACIONS	5
RESUM EXECUTIU	6
INTRODUCCIÓ	12
Objectius de l'avaluació	12
Preguntes d'avaluació	13
EL PROGRAMA "DEL MAR ALS CIMS"	15
EL PROGRAMA "INDIKA"	17
METODOLOGIA I LIMITACIONS	18
Fases de l'avaluació	18
Marc d'avaluació	20
Tècniques de recollida de dades	22
Limitacions	23
RESULTATS	24
Com llegir els resultats d'aquest estudi?	24
Especificitats de la mostra d'estudi	25
Resultats globals	26
Comparació entre els programes	35
Fortaleses	37
Oportunitats	38
RECOMANACIONS I BONES PRÀCTIQUES	39
Recomanacions a escala de programa	39
Recull de bones pràctiques	39
REFERÈNCIES	41
ANNEXOS	43
Annex 1. L'equip d'avaluació	43
Annex 2. Selecció d'activitats	46
Annex 3. El marc d'avaluació	50
Annex 4. Visió de l'educació ambiental	55
Annex 5. Guió de l'entrevista a docents dels centres educatius	57
Annex 6. Guió de l'entrevista a les persones educadores	58

Annex 7. Valoració global dels àmbits i indicadors del conjunt de les activitats avaluades	59
---	----

ÍNDEX DE TAULES

Taula 1 Àmbits i indicadors d'avaluació.....	21
Taula 2 Mostra d'activitats avaluades del programa "Del Mar als Cims" segons els diferents espais biogeogràfics.....	25
Taula 3 Mostra d'activitats avaluades del programa "Indika" segons els diferents tipus de patrimoni.....	26
Taula 4 Classificació dels àmbits i indicadors segons la seva consolidació.....	27
Taula 5 Resultats globals del nivell de consolidació dels àmbits.....	28
Taula 6 Nivell de consolidació de l'àmbit 1 i dels seus indicadors.....	29
Taula 7 Nivell de consolidació de l'àmbit 2 i dels seus indicadors.....	30
Taula 8 Nivell de consolidació de l'àmbit 3 i dels seus indicadors.....	31
Taula 9. Nivell de consolidació de l'àmbit 4 i dels seus indicadors.....	33
Taula 10 Nivell de consolidació de l'àmbit 5 i dels seus indicadors.....	34
Taula 11 Nivell de consolidació de l'àmbit 6 i dels seus indicadors.....	35
Taula 12 Comparació dels resultats per àmbit entre els dos programes educatius.....	35
Taula 32 Recull de bones pràctiques per àmbit.....	39

ÍNDIX DE FIGURES

Figura 1 Fases de treball	18
Figura 2 Resultats globals dels àmbits d'avaluació	27

ACRÒNIMS I ABREVIACIONS

BOP	Butlletí Oficial de la Província de Girona
CEACV	Centre d'Educació Ambiental de la Comunitat Valenciana
DdGi	Diputació de Girona
EA	Educació Ambiental
EDS	Educació per al Desenvolupament Sostenible
EPC	Educació en Patrimoni Cultural
GRECA	Grup de Recerca en Educació Científica i Ambiental
IRE	Institut de Recerca Educativa
MEERA	My Environemntal Education Research Assistant
NAAEE	North American Association for Environmental Education
ODS	Objectius de Desenvolupament Sostenible
REDEEA	Red de Equipamentos de Educación Ambiental
SCEA	Societat Catalana d'Educació Ambiental
UdG	Universitat de Girona

RESUM EXECUTIU

Presentació de l'estudi

Aquest estudi ha estat encarregat per les àrees de Medi Ambient i Cooperació Cultural de la Diputació de Girona (DdGi) i elaborat per investigadores del Grup de Recerca en Educació Científica i Ambiental (GRECA) de la Universitat de Girona (UdG). L'objecte del contracte de servei és l'avaluació de la qualitat pedagògica i l'efectivitat de 10 activitats del programa d'Educació Ambiental (EA) "Del Mar als Cims" i 10 activitats del programa d'Educació en Patrimoni Cultural (EPC) "Indika". El procés d'avaluació ha tingut una durada d'aproximadament un any, del setembre de 2022 al setembre de 2023.

Objectius i preguntes d'avaluació

Els objectius específics d'aquest estudi d'avaluació són:

1. Elaborar, implementar i refinar un marc d'avaluació, amb els seus àmbits i indicadors, que permeti sistematitzar la recollida de dades per a l'avaluació qualitativa de les activitats dels programes educatius de la DdGi.
2. Valorar la qualitat pedagògica i efectivitat de les activitats avaluades.

L'estudi se centra a identificar les fortaleses de les activitats avaluades i en identificar oportunitats de millora. Els resultats pretenen ser útils tant per la DdGi com pels equipaments, entitats i centres que organitzen les activitats. Els suggeriments aportats es contextualitzen en el marc dels Objectius de Desenvolupament Sostenible (ODS) i de l'Educació per al Desenvolupament Sostenible (EDS).

Preguntes d'avaluació

Les preguntes següents han vehiculat tot el procés d'avaluació:

1. En quina mesura la implementació de l'activitat avaluada s'ajusta a la descripció presentada per cada equipament, entitat o centre al programa de subvencions corresponent?
2. Com s'ajusta l'activitat als objectius, característiques i principis pedagògics de l'EDS?
3. Fins a quin punt l'activitat contribueix a divulgar i conservar el territori i/o espais de patrimoni cultural on es duu a terme?

4. Com contribueix l'activitat a consolidar o complementar la formació curricular de l'alumnat?
5. Com contribueix l'avaluació de l'activitat a la seva millora contínua?

El programa “Del Mar als Cims”

"Del mar als cims" és un programa coordinat per la DdGi que promou i subvenciona activitats que donen a conèixer els principals espais biogeogràfics de les comarques gironines al públic escolar. Les activitats han estat dissenyades i són dinamitzades per professionals de l'EA amb l'objectiu de sensibilitzar i corresponsabilitzar l'alumnat de la província de Girona en la protecció i conservació del medi. El programa consta de dues línies, sent la primera la que correspon a aquesta avaluació. En aquesta línia se subvencionen activitats de coneixement dels espais naturals i/o agrícoles dirigides a alumnat d'educació infantil, primària, secundària, batxillerat i cicles formatius. Aquestes activitats tenen una durada de mitja jornada o jornada sencera i estan desenvolupades en grups d'un màxim de 30 participants per a cada educador/a. En l'última subvenció, atorgada pels cursos 2021-22 i 2022-23, es van finançar 147 activitats de 19 equipaments/entitats/centres.

El programa “Indika”

El programa de patrimoni cultural i educació, "Indika", s'emmarca en el servei de programes pedagògics de la DdGi, amb l'oferta destinada als espais considerats com a patrimoni cultural de les terres de Girona i de més enllà d'aquest territori. El programa pretén materialitzar l'aproximació dels escolars als centres de conservació, difusió i interpretació del patrimoni i contribuir a la seva formació en l'àmbit concret del patrimoni cultural. Les activitats pedagògiques incorporen valors per aconseguir la sensibilització i la responsabilitat envers aquest tipus de patrimoni. En l'última subvenció, atorgada pel curs 2022-23, es van finançar 429 activitats de 44 equipaments/entitats/centres.

Metodologia i limitacions

L'avaluació ha estat concebuda com una recerca avaluativa de caràcter extern i amb metodologia mixta i s'ha desplegat a través de quatre fases diferenciades: (i) anàlisi dels programes educatius, (ii) revisió del marc d'avaluació, (iii) recollida de dades, i (iv) anàlisi de dades i presentació dels resultats.

La mostra considerada és de 20 activitats, 10 del programa “Del Mar als Cims” i 10 del programa “Indika”. Les activitats s’han seleccionat tenint en compte la disponibilitat de reserves, la disponibilitat de la persona observadora i la diversitat d’equipaments/entitats/centres organitzadors, d’espais biogeogràfics i tipus de patrimoni.

El marc d’avaluació consta de 6 àmbits i 31 indicadors. Per a donar resposta a tots els indicadors definits s’han recollit evidències a través d’una revisió documental, observacions directes no participants, entrevistes semiestructurades a les persones educadores i als docents acompanyants dels escolars, i un diari de camp.

Entre les limitacions de l’estudi es destaquen: la mida de la mostra, que no permet generalitzar els resultats a escala de programa; el procés de recollida de dades, que només contempla una visita per activitat i, per tant, no permet considerar les diferències que poden sorgir segons el grup participant, el temps meteorològic, l’estat de la persona educadora, etc.; i el procés de reserva de les activitats, subjecte a canvis d’última hora.

Resultats

Els resultats de l’estudi s’organitzen en dues seccions. En primer lloc, es fa una valoració global de totes les activitats avaluades i, després, es presenten les fitxes de resultats per cadascuna d’elles. Aquest resum executiu només mostra els resultats globals.

- **Àmbit 1: Objectius d’aprenentatge i continguts.** Es considera un àmbit en consolidació. Es destaca que totes les activitats es vinculen al currículum escolar i el complementen. El repte és fomentar una educació competencial en totes les activitats que presenti un major equilibri entre el “saber pensar”, “saber fer” i “saber ser/estar”.
- **Àmbit 2: Principis i estratègies pedagògics.** És l’únic àmbit considerat com a poc consolidat i, per tant, on es presenten majors reptes. S’identifica una connexió dels sabers treballats durant l’activitat amb aspectes de la vida quotidiana de l’alumnat. Ara bé, cal continuar treballant per incorporar principis pedagògics clau relacionats amb l’EDS com el pensament de futur o el pensament crític. L’estudi també ressalta la necessitat de treballar qüestions relacionades amb la diversitat, ja que aquesta continua sent una assignatura pendent.

- **Àmbit 3: Territori i patrimoni.** Es tracta d'un àmbit en consolidació on es destaca la promoció dels trets específics de caràcter tan natural com patrimonial del territori. El repte identificat és el de fomentar majors lligams entre equipament/entitat/centre organitzador de l'activitat i el centre educatiu i els infants.
- **Àmbit 4: Recursos didàctics.** És un dels dos àmbits consolidats identificats per l'estudi. Tots els recursos que les equipaments/entitats/centres indiquen que utilitzaran, s'utilitzen durant l'activitat. Es destaca que tots els recursos són útils i eficients, tot i que s'identifica espai per a major originalitat.
- **Àmbit 5: Organització, planificació i desenvolupament de l'activitat.** És el segon àmbit consolidat de l'estudi. Totes les activitats consideren criteris de sostenibilitat durant la implementació de l'activitat. El repte continua sent el de promoure propostes prèvies i/o posteriors a les activitats.
- **Àmbit 6: Avaluació.** Es tracta d'un àmbit en consolidació. Tot i que de forma general es valoren els processos i resultats d'avaluació, es detecten mancances a escala de sistemes establerts internament per a recollir dades de forma sistemàtica.

En general, es destaquen els següents punts forts:

- La valoració global de les 20 activitats avaluades és de 4,4 sobre 5. Per tant, es destaca l'elevada qualitat pedagògica i efectivitat de les propostes analitzades dels dos programes educatius. Les activitats avaluades excel·leixen per la seva coherència i organització, i també pels recursos didàctics.
- Les activitats avaluades ajuden a consolidar l'objectiu comú dels dos programes educatius de la DdGI: donar a conèixer els principals espais naturals i/o agrícoles i espais considerats com a patrimoni cultural del territori.
- S'han analitzat activitats d'una gran diversitat d'equipaments, entitats i centres. Siguin més consolidats o més joves, tots aporten una mirada concreta i manera de concebre l'EA i l'EPC que es considera positiva per a l'aprenentatge de l'alumnat i la promoció i conservació del patrimoni natural i cultural.

A nivell d'oportunitats, es ressalten les següents qüestions:

- Es detecta la necessitat de fomentar principis pedagògics relacionats amb la imaginació i pensament de futur, el pensament crític i creatiu, i la incertesa i imprevisibilitat. També cal reforçar l'atenció a la diversitat.

- És important fomentar majors lligams entre els equipaments/entitats/centres, la comunitat educativa i els gestors del patrimoni.
- Es detecta la necessitat de donar suport als equipaments/entitats/centres per establir sistemes interns i externs d'avaluació que permetin valorar la qualitat de les seves activitats i tasca docent tenint en compte els escassos recursos i el poc temps del qual es disposa.

Recomanacions

A nivell d'activitat, les recomanacions s'aporten en les fitxes de resultats. A nivell de programa, es fan els suggeriments següents:

- **Recomanació 1:** organitzar una trobada d'equipaments, entitats i centres que participen en ambdós programes per compartir i refinar conjuntament els criteris i indicadors del marc d'avaluació creat.
- **Recomanació 2:** desenvolupar una guia que descrigui com es poden abordar els diferents indicadors amb recomanacions didàctiques i bones pràctiques identificades en ambdós programes.
- **Recomanació 3:** engegar un procés per explorar formes i processos d'avaluació que permetin analitzar què s'emporta i què aprèn l'alumnat que participa en les activitats pedagògiques subvencionades per ambdós programes.
- **Recomanació 4:** revisar la informació que es demana a les entitats per tal d'afavorir un enfocament competencial de l'aprenentatge i una major correspondència amb el currículum escolar actual.
- **Recomanació 5:** considerar una línia de subvenció per a millorar i renovar recursos, tenint presents materials en format digital que puguin ser útils com a treball previ i posterior de les sortides.
- **Recomanació 6:** aportar una guia orientativa que expliqui als centres educatius com preparar una sortida escolar per a treure'n el màxim rendiment. En aquesta guia es poden identificar qüestions relacionades amb la logística, la gestió de riscos, el treball previ i posterior, l'atenció a la diversitat, l'avaluació dels aprenentatges per part dels docents, etc.

Addicionalment, l'estudi aporta un recull de bones pràctiques per àmbit d'avaluació observades durant el procés de recollida de dades. Aquest recull pretén ser d'utilitat per aquelles entitats, equipaments o centres que busquin idees per a millorar la qualitat pedagògica de les seves activitats i de les puntuacions rebudes en els diferents àmbits.

INTRODUCCIÓ

L'estudi presentat a continuació és una resposta al contracte de servei realitzat per l'Àrea de Medi Ambient i l'Àrea de Cooperació Cultural de la Diputació de Girona (DdGi) al Grup de Recerca en Educació Científica i Ambiental (GRECA) de la Universitat de Girona (UdG). L'objectiu d'aquest contracte és avaluar les activitats del programa d'Educació Ambiental (EA) "Del Mar als Cims" i del programa d'Educació Patrimonial i Cultural (EPC) "Indika". Donat que es tracta de programes públics de subvencions destinats a equipaments/entitats/centres i centres escolars, s'ha fet palesa la necessitat d'avaluar la qualitat pedagògica i l'efectivitat d'una mostra de les activitats finançades. Aquesta avaluació, liderada per investigadores del GRECA (vegeu annex 1), ha tingut una durada d'aproximadament un any entre el setembre de 2022 i setembre de 2023.

Objectius de l'avaluació

Segons el contracte de servei entre la DdGi i la UdG, aquest estudi pretén assolir els següents objectius:

1. Elaborar, implementar i refinar un marc d'avaluació, amb els seus àmbits i indicadors, que permeti sistematitzar la recollida de dades per a l'avaluació qualitativa de les activitats dels programes educatius de la DdGi.
2. Valorar la qualitat pedagògica i efectivitat de les activitats avaluades.

Més concretament, l'estudi se centra a identificar els punts forts i oportunitats de millora de cada activitat per tal de donar suport als equipaments, entitats i centres a:

- Situar les seves propostes dins del marc dels Objectius de Desenvolupament Sostenible (ODS) i de l'Educació per al Desenvolupament Sostenible (EDS).
- Assegurar l'assoliment dels objectius d'aprenentatge de les activitats.
- Contribuir a assolir les ambicions dels programes educatius de la DdGi.

És important remarcar que l'objectiu d'aquest estudi no és avaluar l'efectivitat dels programes des de la perspectiva de la seva gestió, sinó valorar la qualitat pedagògica d'una mostra de les activitats finançades i proporcionar suggeriments per a la millora de la seva qualitat. L'estudi no se centra, tampoc, en avaluar els aprenentatges dels

escolars que participen en aquestes activitats, explorar com els usuaris perceben els programes o determinar l'impacte educatiu de les activitats.

Els resultats de l'estudi s'emmarquen dins d'un context actualitzat de l'EDS i tenen com a objectiu ser útils tant per a l'organisme responsable de la creació i gestió dels programes, la DdGi, com per als equipaments, entitats i centres que organitzen i dinamitzen les activitats. Les autores han volgut proporcionar suggeriments que generin reflexió sobre les pràctiques existents i que conduïxin a la implementació de millores i noves estratègies de treball.

Preguntes d'avaluació

Aquest estudi pretén donar resposta a les següents preguntes d'avaluació:

1. En quina mesura la implementació de l'activitat avaluada s'ajusta a la descripció presentada per cada equipament, entitat o centre al programa de subvencions corresponent?
2. Com s'ajusta l'activitat als objectius, característiques i principis pedagògics de l'EDS?
3. Fins a quin punt l'activitat contribueix a divulgar i conservar el territori i/o espais de patrimoni cultural on es duu a terme?
4. Com contribueix l'activitat a consolidar o complementar la formació curricular de l'alumnat?
5. Com contribueix l'avaluació de l'activitat a la seva millora contínua?

Aquestes preguntes s'han respost mitjançant l'observació directa de les activitats seleccionades, una revisió de documents i entrevistes realitzades tant amb les persones educadores de les activitats com amb els docents dels centres educatius participants. Les autores desitgen expressar el seu agraïment a la DdGi pel suport proporcionat durant tot el procés d'avaluació; als diferents equipaments, entitats i centres participants per acollir-les favorablement i facilitar-los l'accés al seu àmbit de treball; així com als centres educatius per la seva resposta positiva i contribució.

En aquest informe, primerament, es resumeixen els orígens dels programes de subvencions i s'explica la seva finalitat i objectius. A continuació, es presenta el marc d'avaluació utilitzat, es detallen els mètodes emprats per recollir evidències i s'exposen les limitacions de l'estudi. Després, es descriuen els resultats globals i per cada activitat

avaluada. Per acabar, es presenten diverses recomanacions a escala de programa i s'identifiquen un seguit de bones pràctiques detectades durant la recollida de dades.

EL PROGRAMA “DEL MAR ALS CIMS”

El programa "Del mar als cims" s'emmarca en el servei de programes pedagògics de la DdGi i té com a objectiu subvencionar activitats que fomenten el coneixement dels principals espais naturals i biogeogràfics gironins i que promouen la sensibilització i coresponsabilització dels aprenents envers la conservació del medi.

El programa consta de dues línies de subvenció diferenciades:

- **Línia 1:** activitats de coneixement dels espais naturals i/o agrícoles de la província de Girona dirigides a alumnat d'educació infantil, primària, secundària, batxillerat i cicles formatius. Les activitats tenen una durada de mitja jornada o jornada sencera i estan desenvolupades en grups d'un màxim de 30 participants per a cada persona educadora. La subvenció de la DdGi a les activitats seleccionades realitzades per centres educatius de les comarques de Girona és de fins al 70% del preu, un màxim de 2,5 €/alumne/a per a les activitats de matí, 1,5 €/alumne/a per a les activitats de tarda i 4 €/alumne/a per a activitats de dia sencer. La subvenció inclou el cost del guiatge i conducció de les activitats educatives que fan els educadors/es i exclou els costos associats a transport i/o hostaleria. La selecció de les activitats la realitza un comissió avaluadora que, primerament, fa una selecció considerant els diferents àmbits biogeogràfics. A continuació, es tenen en compte criteris amb relació a la qualitat del projecte educatiu de l'entitat i de la proposta, el foment de l'experimentació i el pensament crític, i l'experiència de l'equip humà.
- **Línia 2:** propostes educatives que vinculen escoles amb espais naturals protegits del seu entorn. Se subvenciona la redacció i posada en funcionament d'unitats didàctiques durant un curs escolar per incorporar el coneixement i la conservació dels espais naturals protegits en el projecte curricular de les escoles interessades. Les propostes es redacten amb la participació dels i de les mestres i es relacionen amb les competències i els continguts curriculars d'un dels cicles de primària. La unitat didàctica inclou un mínim de 3 sortides de mitja jornada o una jornada completa a espais naturals protegits de l'entorn proper de l'escola, amb un treball previ i posterior a l'aula per a cada sortida. La subvenció consisteix en 3.000 € per a la redacció, corresponents a un màxim del 70% del cost de redacció i 150 € per cada grup/classe per cada sortida de mitja jornada o d'una jornada, corresponents a un màxim del 75% del cost de les activitats per a l'alumnat. Les despeses subvencionables incloses en la subvenció són el cost de redacció, de guiatges

posteriors i els costos associats a transport, sempre que aquest sigui inherent a l'activitat. Per a la selecció es té en compte la qualitat del projecte educatiu de l'entitat, la qualitat de la proposta i l'experiència de l'equip humà que executarà la proposta.

En el cas d'ambdues línies, la subvenció és per un període de dos cursos escolars i això permet actualitzar i introduir noves activitats al programa i consolidar aquelles que destaquen per la seva qualitat i interès entre els centres educatius.

En el present estudi s'ha analitzat una mostra de 10 d'activitats corresponents a la línia I del programa i a la subvenció atorgada pels cursos 2021-22 i 2022-23 (Diputació de Girona, 2020). En aquesta línia i en aquest període s'han finançat 147 activitats de 19 entitats.

EL PROGRAMA “INDIKA”

El programa "Indika" també s'emmarca en el servei de programes pedagògics de la DdGi. “Indika” té l'objectiu d'aproximar a l'alumnat d'educació infantil, primària, secundària, batxillerat i cicles formatius de les comarques gironines als espais considerats com a patrimoni cultural de les terres de Girona i de més enllà d'aquest territori. Les activitats pedagògiques que subvenciona el programa contribueixen a la formació de l'alumnat en algun àmbit concret del patrimoni cultural del territori i incorporen valors de sensibilització i responsabilitat.

Els destinataris de les subvencions són els centres de conservació, difusió i interpretació de la memòria històrica ubicats a les comarques gironines, tot i que, de manera excepcional i per raons d'interès cultural, també es financen les activitats d'equipaments fora de l'àmbit estricte de la demarcació de Girona.

La subvenció de la DdGi a les activitats seleccionades dutes a terme pes centres educatius és, com a màxim, del 70 % del cost, amb un límit de 2,50 €/alumne/a per a activitats de mitja jornada i de 4 €/alumne/a per a activitats de jornada sencera. No són subvencionables els costos relacionats amb el transport i/o hostaleria. La ràtio s'estableix a un màxim de 30 alumnes per persona educadora.

Una Comissió Avaluadora avalua les propostes d'activitats cada curs escolar. Una primera selecció és per tipologies patrimonials. A continuació, es té en compte la qualitat de la proposta i la capacitat d'innovació, el foment de la participació activa i raonament crític, i l'equip humà. Les sol·licituds han d'obtenir una puntuació mínima de 5 punts sobre 10 perquè puguin incorporar-se al programa. En una darrera selecció es tenen en compte les possibles duplicitats d'oferta d'activitats en els mateixos espais patrimonials. En aquest cas, se selecciona l'activitat que s'ofereixi des de l'equipament patrimonial.

En el present estudi s'ha analitzat una mostra de 10 d'activitats corresponents a la subvenció atorgada pel cursos 2022-23 (Diputació de Girona, 2021). En aquesta línia i en aquest període s'han finançat 429 activitats de 44 centres.

METODOLOGIA I LIMITACIONS

L'avaluació dels programes s'ha dut a terme a través d'una recerca avaluativa de caràcter extern amb metodologia mixta que ha permès aportar orientacions pel canvi i la presa de decisions.

En aquesta secció es descriu el procés d'avaluació, es presenta el marc d'avaluació amb els indicadors utilitzats, es descriuen les diferents tècniques de recollida de dades i s'identifiquen les limitacions de l'estudi.

Fases de l'avaluació

El procés d'avaluació s'ha estès durant aproximadament un any i s'ha desenvolupat en les següents 4 fases de treball:

Figura 1
Fases de treball

- **Fase I. Anàlisi dels programes educatius:** en una primera fase, l'equip d'avaluació es reuneix amb la DdGi per acordar les 5 preguntes d'avaluació (vegeu introducció), recollir documentació clau sobre els programes i establir mecanismes de coordinació i comunicació entre l'equip d'avaluació, la DdGi i els equipaments/entitats/centres

participants. A continuació, tenint en compte les indicacions de l'organisme impulsor de l'avaluació, s'acorda la selecció de les activitats a avaluar. En primer lloc, es realitza la selecció de les 10 activitats de "Indika", ja que les reserves de les activitats per part dels centres educatius ja s'havia efectuat en la seva compleció. En el cas de "Indika", la mostra d'activitats ve definida per l'Àrea de Cooperació Cultural. En el cas "Del mar als cims", es proposa avaluar almenys una activitat de 10 entitats proposades. Resumidament, la tria es realitza seguint els següents criteris en aquest ordre¹:

1. Disponibilitat de com a mínim una reserva d'un centre educatiu durant el període de selecció de la mostra (novembre de 2022).
2. Disponibilitat de la persona observadora els dies amb activitats reservades.
3. Diversitat d'equipaments/entitats/centres organitzadors de les activitats. Es busca, idealment, poder avaluar 20 activitats de 20 equipaments/entitats/centres diferents, independentment del nombre d'activitats subvencionades per cada entitat.
4. En el cas del programa "Del mar als cims", diversitat d'espais biogeogràfics.² En el cas de "Indika", diversitat de tipologies de patrimoni.³
5. Diversitat de tipologia de centres educatius participants.⁴

La llista d'activitats avaluades⁵ es troba a l'annex 2. Els resultats per activitat es presenten a la següent secció.

- **Fase 2. Revisió del marc d'avaluació:** en un següent estadi, es revisa el marc d'avaluació que es va dissenyar i implementar en l'avaluació del programa "Del Mar als Cims" el curs 2020-21 (vegeu Medir et al., 2023 i Mulà et al., 2021). Aquesta revisió comporta analitzar l'efectivitat dels àmbits i indicadors prèviament definits i assegurar-se que siguin rellevants i aplicables en ambdós programes.

---

1 Deguda la complexitat del procés de selecció de les activitats, els criteris 4 i 5 es van contemplar, però no es van poder complir en el conjunt de tota la mostra.

2 Els àmbits biogeogràfics que es consideren, segons les bases de la convocatòria de subvencions de la DdGi (2020), són els següents: els ecosistemes marins i litorals de la comarca de la Selva; els aiguamolls de l'Alt Empordà; el Montgrí, les illes Medes i el Baix Ter; el cap de Creus i el massís de l'Albera; els massissos de les Gavarres i l'Ardenya; la conca lacustre de Banyoles; el pla de la Selva i el Gironès, l'Alta Garrotxa; el Montseny-Guilleries; la muntanya del Ripollès i la Cerdanya, la zona volcànica de la Garrotxa.

3 Les tipologies de patrimoni considerades, segons les bases de la convocatòria de subvencions de la DdGi (2021), són: patrimoni arqueològic, patrimoni arquitectònic, patrimoni artístic, patrimoni bibliogràfic, patrimoni científic, patrimoni digital, patrimoni documental, patrimoni etnològic i etnogràfic, patrimoni industrial, patrimoni intangible, patrimoni literari, patrimoni subaquàtic, espais de memòria històrica i paisatges culturals.

4 Vegeu la tipologia de centres educatius en aquest enllaç: <https://educacio.gencat.cat/ca/arees-actuacio/centres-serveis-educatius/centres/tipus-centres/index.html>

- **Fase 3. Recollida de dades:** Poc després de refinar el marc d'avaluació, comença la fase de recollida d'evidències a través dels instruments identificats en el marc. Aquest procés té lloc del 28 de novembre de 2022 al 12 de juny de 2023.
- **Fase 4. Anàlisi de dades i presentació de resultats:** les dades obtingudes es discuteixen per part de l'equip avaluador durant tot el procés de recollida, però, un cop finalitzat aquest procés, és quan s'estudien de forma més detinguda seguint un procés d'anàlisi descriptiu sistemàtic de cadascun dels àmbits i indicadors avaluats. Aquesta anàlisi ha servit per donar un valor numèric a cada àmbit i indicador segons l'activitat, identificar els punts forts i oportunitats de millora de totes les activitats, i fer suggeriments de propostes tant a escala d'activitat com de programa. L'anàlisi feta ha permès elaborar un informe que ha sigut revisat per totes les components de l'equip d'avaluació i la DdGi.

Marc d'avaluació

El marc utilitzat en aquesta avaluació es va dissenyar l'any 2021 a partir de la revisió d'un conjunt d'eines d'avaluació desenvolupades en diferents àmbits per avaluar activitats i programes relacionats amb l'EDS. Més concretament, es van analitzar els treballs de Castelltort i Sanmartí (2003), CEACV (2018), Ernst et al. (2009), Grau (2009), REDEEA (2020), Medir et al. (2016), NAAEE (2009) i SCEA (2011, 2012). El marc i els seus indicadors es van validar a través de l'anàlisi de 9 activitats del programa "Del Mar als Cims" (vegeu Medir et al., 2023; Mulà et al., 2021).

En el context que ens ocupa, aquest marc s'ha revisat tenint en compte els resultats obtinguts en la passada avaluació, però també considerant noves publicacions en EA (SCEA, 2021) i EPC (Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya, 2019), i les noves concrecions curriculars en l'àmbit català. L'equip avaluador, format per expertes en educació i en els dos àmbits concrets de l'EA i l'EPC, ha permès la revisió del marc des d'aquestes perspectives i en un moment de canvi curricular a Catalunya.

A l'annex 3 es presenta el marc d'avaluació en qüestió on, a part dels àmbits i indicadors, també s'inclouen, per cada indicador, les preguntes a les quals es pretén respondre, les tècniques de recollida de dades emprades, el moment en què s'apliquen aquests instruments, i com es valora el resultat. Per cada indicador, s'assigna una valoració d'assoliment de l'1 al 5 on: el valor 1 s'associa a "molt poc" assolit; el valor 2, "poc" assolit; el valor 3, "prou" assolit; el valor 4, "força" assolit; i el valor 5, "molt" assolit.

Durant el treball de camp, aquestes valoracions s'acompanyen de comentaris sobre les evidències recollides.

Taula 1

Àmbits i indicadors d'avaluació

Àmbits	Indicadors
1.Objectius d'aprenentatge i competències	1. Els objectius s'identifiquen al formulari i són assolits durant l'activitat.
	2. L'activitat promou el "saber pensar".
	3. L'activitat promou el "saber fer".
	4. L'activitat promou el "saber ser/estar".
	5. El punt de partida de l'activitat és significatiu per l'alumnat.
	6. L'activitat es vincula al currículum escolar i el complementa.
2.Principis i estratègies pedagògics	7. Es fomenta una metodologia activa que situa a l'alumnat al centre del procés d'aprenentatge i té en compte les seves idees.
	8. Es fan relacions amb aspectes de la vida quotidiana de l'alumnat.
	9. S'accepta la incertesa i la imprevisibilitat com un fet enriquidor.
	10. S'estableixen i es promou la cerca de relacions.
	11. Es fomenta la participació activa de l'alumnat.
	12. Es promou la cooperació i el treball en equip.
	13. Es fomenta el pensament crític.
	14. Es tenen en compte qüestions ètiques i es fomenta la reflexió sobre valors.
	15. S'encoratja a l'alumnat a pensar i expressar-se creativament.
	16. S'utilitzen estratègies que permeten aflorar i treballar emocions.
	17. Es fomenta la imaginació i el pensament de futur.
	18. L'activitat és sensible a qüestions de diversitat cultural i de gènere, i té en compte les diferents capacitats de l'alumnat.
3.Territori i patrimoni	19. a) Es destaquen els trets específics del patrimoni natural del territori (comarca) on es duu a terme l'activitat. (Del Mar als Cims)
	19. b) Es destaquen els trets específics del patrimoni cultural del territori (comarca) on es duu a terme l'activitat. (Indika)
	20. L'activitat fomenta un sentiment de pertinença i una relació afectiva a un lloc a través del reconeixement del patrimoni natural, del cultural o d'ambdós.
	21. Es fomenten lligams entre l'entitat, la comunitat educativa i els gestors del patrimoni natural i/o cultural del territori (comarca).
4.Recursos didàctics	22. Els recursos utilitzats corresponen als identificats al formulari.
	23. Els recursos utilitzats són originals, útils i eficients per al suport de l'aprenentatge.
5.Organització, planificació i desenvolupament de l'activitat	24. Les dinàmiques de l'activitat s'ajusten a les descrites al formulari.
	25. El nombre i temporització de les propostes que es fan són adequats amb relació al temps disponible.

	26. L'activitat és adequada a l'edat del l'alumnat.
	27. S'han plantejat activitats prèvies i/o posteriors a l'activitat útils per a la formació de l'alumnat.
	28. Es tenen en compte criteris de sostenibilitat en la implementació de tota l'activitat.
6.Avaluació	29. Existeixen mecanismes d'avaluació que permeten recollir dades de forma sistemàtica i determinar si els objectius de l'activitat són assolits.
	30. Existeixen mecanismes per avaluar la tasca docent de les persones educadores.
	31. Els resultats de l'avaluació serveixen per millorar la qualitat de l'activitat.

Addicionalment als indicadors definits, en el cas del programa “Del Mar als Cims”, les activitats avaluades es contextualitzen tenint present la visió que promouen sobre l'EA. Per tal de proporcionar aquesta valoració, s'utilitzen els quinze corrents d'EA definits per Sauvé (2005): naturalista, conservacionista, resolutiu, sistèmic, científic, humanista, moral/ètic, holístic, bioregionalista, pràctic, crítico-social, feminista, etnogràfic, eco-educació i sostenibilitat (vegeu més detalls sobre cada corrent a l'annex 4).

Tècniques de recollida de dades

Tal com s'ha especificat anteriorment, s'han utilitzat diferents tècniques per recollir evidències en el procés de valoració de cadascun dels àmbits i indicadors definits al marc d'avaluació. L' s de diferents instruments ha permès la possibilitat de triangular les dades i obtenir uns resultats més complets. A continuació, es presenten aquestes tècniques:

- **Revisió documental:** s'ha dut a terme una anàlisi exhaustiva del lloc web dels dos programes educatius i de les bases de les convocatòries de subvencions per tal de recopilar informació de context. A més, s'ha examinat detalladament la descripció de les activitats seleccionades que es troben a les pàgines web dels programes. Aquesta revisió ha permès avaluar si la informació proporcionada pels equipaments, entitats i centres coincideix amb la seva implementació.
- **Observacions directes no participants:** totes les activitats seleccionades s'han observat per una persona observadora no participant amb experiència en aquest mètode. Les observacions han estat clau per poder emetre judicis fonamentats sobre la qualitat de les activitats avaluades, identificar punts forts i febles, i fer propostes de recomanacions pedagògiques.

- **Entrevistes semiestructurades:** amb l'objectiu de triangular les dades, després de les observacions, s'ha entrevistat al docent del centre educatiu participant i a la persona educadora que ha conduït l'activitat. Partint d'un guió obert per ambdues entrevistes (vegeu els annexos 5 i 6), per una banda, la conversa amb el docent ha permès comprendre quina ha estat la motivació per participar en aquesta activitat, explorar quina valoració general en fa i saber si aquell grup participant ha fet un treball previ o té previst fer un treball posterior amb relació a l'activitat. Per l'altra banda, l'entrevista amb la persona educadora ha servit per contextualitzar l'activitat en el marc de l'equipament/entitat/centre, contrastar les seves impressions sobre com s'ha desenvolupat l'activitat aquell dia en concret i identificar els mecanismes que s'utilitzen per avaluar l'activitat de forma interna o externa. En ambdós casos, les persones entrevistades han estat informades sobre les implicacions ètiques d'aquest estudi.
- **Diari de camp:** la investigadora responsable del treball de camp ha usat un diari digital per anotar diferents observacions i reflexions relacionades amb el procés de recollida de dades, la informació obtinguda i la seva anàlisi posterior. El diari de camp ha tingut especial rellevància a l'hora de formular propostes de millora.

Limitacions

Tots els estudis es desenvolupen amb limitacions i la present avaluació no n'és una excepció. A continuació, es descriuen aquelles limitacions que l'equip d'avaluació ha considerat més significatives a l'hora d'executar aquest estudi:

- **Selecció de la mostra:** la mostra seleccionada ha permès obtenir resultats que permeten valorar la qualitat pedagògica de les activitats avaluades i fer suggeriments que puguin ser útils per als equipaments, entitats i centres organitzadors. Malgrat això, la mida i representativitat de la mostra no permeten extrapolar els resultats a escala de programa. A l'apartat de resultats, es proporciona la interpretació de les dades de les activitats avaluades, però no es poden fer generalitzacions a escala de programa.
- **Procés de recollida de dades:** els resultats que es presenten han derivat de la recollida de dades en una única visita de l'activitat. Els resultats, per tant, depenen del grup i molts altres factors, fins i tot, de l'estat de la persona educadora en aquell determinat dia. Idealment, amb més disponibilitat de temps i recursos, la validesa

dels resultats podria incrementar augmentant el nombre de visites per cada activitat avaluada.

- **Reserves de les activitats:** un estudi com aquest ha de permetre certa flexibilitat per tal d'adaptar-se a la situació canviant amb relació a les reserves de les activitats seleccionades. Durant l'estudi s'han cancel·lat algunes reserves prèviament triades i, en conseqüència, s'ha hagut de seleccionar un altre centre educatiu o activitat del mateix equipament/entitat/centre.

RESULTATS

En aquesta secció s'exposen els resultats principals d'aquest estudi. En primer lloc, es presenten els resultats obtinguts sobre el conjunt d'activitats avaluades d'ambdós programes. Tot i no ser l'objecte de l'estudi, es descriuen algunes diferències observades entre els dos programes. A continuació, s'inclouen les fitxes de resultats per a cadascuna de les activitats avaluades ordenades cronològicament segons la data de l'observació. Abans de tot això, però, s'explica com llegir els resultats i es descriu la mostra de les activitats seleccionades amb detall.

Com llegir els resultats d'aquest estudi?

Per tal de fer una bona lectura i interpretació dels resultats, és important tenir present les següents qüestions:

- Tal com s'ha especificat en la secció anterior, donat que la mostra d'aquest estudi no és representativa els resultats que es presenten no poden generalitzar-se a escala de programa. Els resultats globals, per tant, simplement representen tendències observades de les activitats avaluades. A l'últim apartat de l'informe s'identifiquen unes recomanacions que els programes podrien integrar tenint en compte aquests resultats específics.
- Tant els resultats globals com per activitat s'organitzen a partir dels 6 àmbits identificats en el marc d'avaluació. Cal tenir present que cada àmbit té un nombre diferent d'indicadors (vegeu annex 3). Per interpretar correctament aquests resultats, en el cas d'àmbits amb força indicadors (p. ex., àmbit 2) caldria consultar sempre el valor de cada indicador.

- En el cas dels resultats globals, els àmbits s'agrupen per categories segons el seu grau de consolidació. Aquesta classificació s'explica més detalladament dins l'apartat corresponent.
- Els resultats de cada àmbit, tant pels resultats globals com per activitat, s'il·lustren amb un diagrama radial o d'aranya, on cada radi correspon a un dels 6 àmbits avaluats. Tal com s'ha explicat a la secció anterior, els indicadors s'han valorat amb una puntuació de l'1 al 5 i, per tant, per obtenir el valor de cada àmbit s'ha calculat la mitjana dels valors de tots els seus indicadors. Per tal de llegir el diagrama radial correctament, cal saber que el centre del diagrama correspon al valor 1 (àmbit molt poc assolit) i el punt més llunyà del centre correspon al valor obtingut més alt.
- Les 20 activitats avaluades tenen les seves peculiaritats i utilitzen estratègies diferents per assolir els seus objectius d'aprenentatge. Malgrat que el marc d'avaluació inclou tots aquells indicadors que representen una bona pràctica educativa i actualitzada amb realció a l'EDS, no significa que totes les activitats hagin d'abordar amb excel·lència cadascun d'aquests indicadors. Per exemple, en determinades activitats potser es vol fer més incís en els coneixements conceptuals que en els procedimentals o actitudinals, o potser es vol donar més pes al desenvolupament de la capacitat de pensament crític que no pas a posar en acció els coneixements treballats. Per tant, cada equipament/entitat/centre, coneixedor de les seves propostes, ha de llegir els resultats tenint en compte els objectius, el context on es desenvolupa l'activitat i les seves possibilitats.

Especificitats de la mostra d'estudi

Donat que s'han tingut en compte criteris específics per a la selecció de les activitats dels dos programes, a continuació es descriuen les especificitats de la mostra.

Taula 2

Mostra d'activitats avaluades del programa "Del Mar als Cims" segons els diferents espais biogeogràfics

Espai biogeogràfic	Nombre d'activitats avaluades
Els ecosistemes marins i litorals de la comarca de la Selva	1
Els aiguamolls de l'Alt Empordà	1
El Montgrí, les illes Medes i el Baix Ter	0
El cap de Creus i el massís de l'Albera	1

Els massissos de les Gavarres i l'Ardenya	1
La conca lacustre de Banyoles	2
El pla de la Selva i el Gironès	3
L'Alta Garrotxa	0
El Montseny-Guilleries	0
La muntanya del Ripollès i la Cerdanya	0
La zona volcànica de la Garrotxa	1

Taula 3

Mostra d'activitats avaluades del programa "Indika" segons els diferents tipus de patrimoni

Tipus de patrimoni	Nombre d'activitats avaluades
Patrimoni arqueològic	0
Patrimoni arquitectònic	2
Patrimoni artístic	1
Patrimoni bibliogràfic	0
Patrimoni científic	1
Patrimoni digital	0
Patrimoni documental	0
Patrimoni etnològic i etnogràfic	1
Patrimoni industrial	2
Patrimoni intangible	1
Patrimoni literari	1
Patrimoni subaquàtic	0
Espais de memòria històrica	1
Paisatges culturals	0

S'han observat activitats amb participants de segon cicle d'educació infantil (3); de tots els cicles d'educació primària (cicle inicial: 2, cicle mitjà: 5 i cicle superior: 3), inclòs d'un centre de Zones Escolars Rurals (ZER) (1); d'educació secundària (5); i de Cicle Formatiu (1). De tots els centres educatius participants, 5 provenen del mateix municipi on es duu a terme l'activitat i 15 d'un municipi diferent.

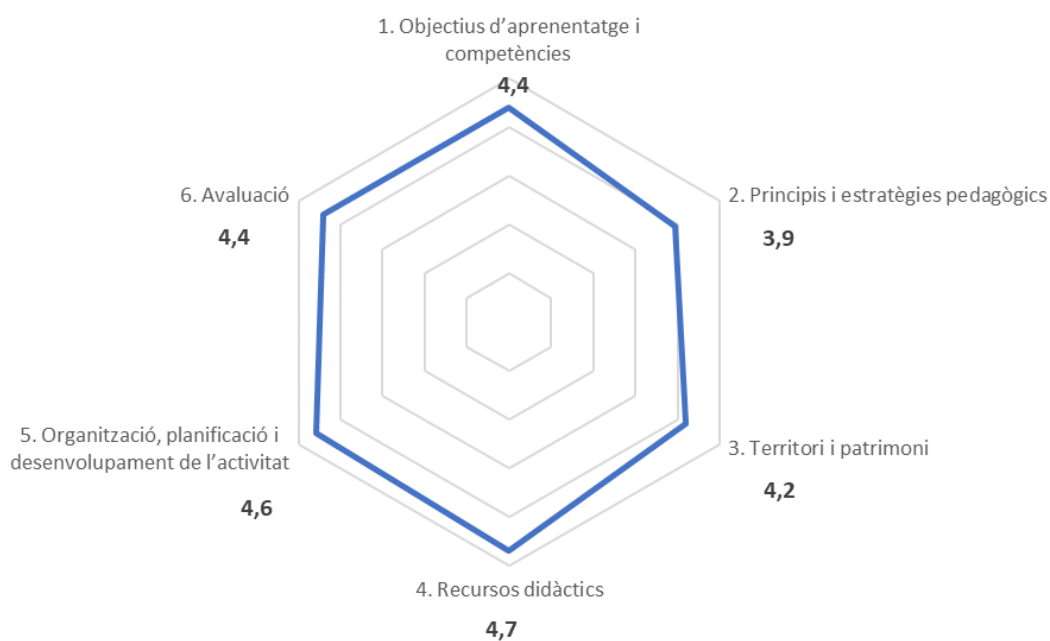
Resultats globals

Valoració dels àmbits i indicadors d'avaluació

A continuació, es presenta el diagrama que mostra la mitjana de la valoració dels àmbits d'avaluació de les diferents activitats avaluades i, després, s'ofereix una explicació de cada àmbit tenint en compte els diferents indicadors del marc d'avaluació. La valoració mitjana de cadascun dels indicadors es troba a l'annex 7.

Figura 2

Resultats globals dels àmbits d'avaluació

Tal com es va fer en l'últim informe d'avaluació (vegeu Mulà et al., 2021), cada àmbit s'ha categoritzat segons el seu grau de consolidació. Aquests nivells serveixen per a identificar més ràpidament on cal centrar esforços de millora. A la taula 4, s'expliquen els detalls d'aquesta classificació.

Taula 4

Classificació dels àmbits i indicadors segons la seva consolidació

CONSOLIDAT	puntuació mitjana entre 4,6 i 5
EN CONSOLIDACIÓ	puntuació mitjana entre 4 i 4,5
POC CONSOLIDAT	puntuació mitjana entre 2,5 i 3,9
MOLT POC O GENS CONSOLIDAT	puntuació mitjana entre 1 i 2,4

L'annex 7 inclou la puntuació mitjana de cada àmbit i indicador. A continuació es mostra un resum dels resultats globals tenint en compte el grau de consolidació de cada àmbit:

Taula 5

Resultats globals del nivell de consolidació dels àmbits

ÀMBITS CONSOLIDATS	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Àmbit 4: Recursos didàctics ▪ Àmbit 5: Organització, planificació i desenvolupament de l'activitat
ÀMBITS EN CONSOLIDACIÓ	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Àmbit 1: Objectius d'aprenentatge i competències ▪ Àmbit 3: Territori i patrimoni ▪ Àmbit 6: Avaluació
ÀMBITS POC CONSOLIDATS	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Àmbit 2: Principis i estratègies pedagògics⁶
ÀMBITS MOLT POC O GENS CONSOLIDATS	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Cap àmbit en aquesta categoria.

Tot seguit, es presenta informació sobre els indicadors amb major i menor puntuació:

- Els indicadors amb major puntuació (entre 4,8 i 5 punts) són:
  - 6. L'activitat es vincula al currículum escolar i el complementa. (Àmbit 1: Objectius d'aprenentatge i competències)
  - 8. Es fan relacions amb aspectes de la vida quotidiana de l'alumnat. (Àmbit 2: Principis i estratègies pedagògics)
  - 22. Els recursos utilitzats corresponen als identificats al formulari. (Àmbit 4: Recursos didàctics)
  - 28. Es tenen en compte criteris de sostenibilitat en la implementació de tota l'activitat. (Àmbit 5: Organització, planificació i desenvolupament de l'activitat)
- Els indicadors amb menor puntuació (entre 3,3 i 3,6 punts) són:
  - 9. S'accepta la incertesa i la imprevisibilitat com un fet enriquidor. (Àmbit 2: Principis i estratègies pedagògics)
  - 13. Es fomenta el pensament crític. (Àmbit 2: Principis i estratègies pedagògics)
  - 17. Es fomenta la imaginació i el pensament de futur. (Àmbit 2: Principis i estratègies pedagògics)

⁶ L'àmbit "Principis i estratègies pedagògics" consta de molts indicadors. En conseqüència, cal veure la puntuació de cada indicador a l'annex 7 per tal de no perdre especificitats d'aquest àmbit.

- 18. L'activitat és sensible a qüestions de diversitat cultural i de gènere, i té en compte les diferents capacitats de l'alumnat. (Àmbit 2: Principis i estratègies pedagògics)

Àmbit 1: Objectius d'aprenentatge i continguts

Amb una puntuació mitjana de 4,4 sobre 5, l'àmbit 1 es considera un àmbit en consolidació (vegeu taula 6). En aquest àmbit, l'indicador amb major puntuació és el 6 confirmant que totes les activitats es vinculen i complementen el currículum escolar de forma excel·lent. L'indicador amb menor puntuació és el 3 que fa referència al coneixement procedimental (el "saber fer"). La seva puntuació menor podria explicar-se perquè un bon nombre d'activitats observades són visites guiades, fet que disminueix les oportunitats per promoure aprenentatges més manipulatius o d'experimentació. Tot i això, les autores d'aquest estudi destaquen que l'educació competencial és un repte, ja que, de forma general, es necessita un major equilibri entre el "saber pensar", el "saber fer" i el "saber ser/estar". També, es detecta un petit marge de millora pel que fa a trobar punts de partida més significatius per als diferents grups d'estudiants que participen en les activitats.

Taula 6

Nivell de consolidació de l'àmbit 1 i dels seus indicadors

Àmbit	Indicadors	Valoració indicador	Mitjana àmbit
1. Objectius d'aprenentatge i competències	1. Els objectius s'identifiquen al formulari i són assolits durant l'activitat.	4,7	4,4
	2. L'activitat promou el "saber pensar".	4,3	
	3. L'activitat promou el "saber fer".	3,9	
	4. L'activitat promou el "saber ser/estar".	4,2	
	5. El punt de partida de l'activitat és significatiu per l'alumnat.	4,3	
	6. L'activitat es vincula al currículum escolar i el complementa.	5	

Àmbit 2: Principis i estratègies pedagògics

L'àmbit 2 té una puntuació mitjana de 3,9 sobre 5; per tant, es considera l'únic àmbit poc consolidat de l'estudi (vegeu taula 7). En aquest àmbit, l'indicador amb major puntuació és el 8 que fa referència a la connexió dels sabers treballats durant l'activitat amb aspectes de la vida quotidiana de l'alumnat. També, es destaca en positiu que els indicadors amb major puntuació d'aquest àmbit van en la direcció de connectar les activitats amb els interessos de l'alumnat.

Contràriament, l'indicador amb menor puntuació és el 17, que cerca, dins de l'activitat, estratègies que fomentin el pensament de futur i la imaginació. Aquest tipus d'estratègies són clau dins del marc de l'EDS, ja que fomenten que l'alumnat s'impliqui en un procés d'interpretació sobre la cultura i el desenvolupament sostenible. Això ajuda a construir una visió compartida del futur i a corresponsabilitzar-se amb el territori i el patrimoni.

El tema de la diversitat continua sent una assignatura pendent. No s'han observat estratègies específiques que incorporin la diversitat, però, en conversa amb les persones educadores, es comprova que ho tenen en compte si el centre educatiu avisa amb anterioritat. És a dir, l'atenció a la diversitat se sol produir a demanda. A continuació, es presenta un extracte d'entrevista amb la persona educadora d'una de les activitats avaluades on es confirma aquest aspecte observat:

“Per tal d'oferir una activitat de qualitat és essencial per nosaltres conèixer prèviament si hi ha algun alumne amb alguna necessitat específica, ja que en aquests casos podem buscar les alternatives o les adaptacions necessàries. Ens trobem amb alguns casos d'escoles que no pensen en avisar-nos de necessitats específiques que poden afectar el desenvolupament normal de l'activitat perquè un alumne no ho pugui seguir. Per contra, també ens trobem amb alguns casos en què sabem amb prou temps si hi ha necessitats específiques, per exemple, de diversitat funcional, i si ho sabem amb temps podem adaptar el recorregut de l'activitat o el que faci falta”. (Entrevista persona educadora 1).

Taula 7

Nivell de consolidació de l'àmbit 2 i dels seus indicadors

Àmbits	Indicadors	Valoració indicador	Mitjana àmbit
2.Principis i estratègies pedagògics	7. Es fomenta una metodologia activa que situa a l'alumnat al centre del procés d'aprenentatge i té en compte les seves idees.	4,5	3,9
	8. Es fan relacions amb aspectes de la vida quotidiana de l'alumnat.	4,8	
	9. S'accepta la incertesa i la imprevisibilitat com un fet enriquidor.	3,6	
	10. S'estableixen i es promou la cerca de relacions.	4,1	
	11. Es fomenta la participació activa de l'alumnat.	4,7	
	12. Es promou la cooperació i el treball en equip.	3,7	
	13. Es fomenta el pensament crític.	3,6	

	14. Es tenen en compte qüestions ètiques i es fomenta la reflexió sobre valors.	4	
	15. S'encoratja a l'alumnat a pensar i expressar-se creativament.	3,7	
	16. S'utilitzen estratègies que permeten aflorar i treballar emocions.	3,7	
	17. Es fomenta la imaginació i el pensament de futur.	3,3	
	18. L'activitat és sensible a qüestions de diversitat cultural i de gènere, i té en compte les diferents capacitats de l'alumnat.	3,5	

Àmbit 3: Territori i patrimoni

Aquest àmbit és particularment important per assolir les principals ambicions dels programes pedagògics de la DdGi: donar a conèixer els principals espais biogeogràfics i espais considerats com a patrimoni cultural, principalment, de les comarques gironines. Amb una puntuació mitjana de 4,2 sobre 5, es valora com un àmbit en consolidació (vegeu taula 8). L'indicador amb major puntuació és el 19 que fa referència a la promoció dels trets específics de caràcter tant natural com patrimonial del territori.

En canvi, l'indicador amb menor puntuació és el 21, que fa referència al foment de lligams entre l'entitat que desenvolupa l'activitat i el centre educatiu i els infants. Tal com es descriu en la secció de recomanacions generals, es suggereix a totes les equipaments/entitats/centres incloure en la presentació de l'activitat amb els escolars qui són, què fan, en quin territori i àrees treballen, etc.

Taula 8

Nivell de consolidació de l'àmbit 3 i dels seus indicadors

Àmbits	Indicadors	Valoració indicador	Mitjana àmbit
3.Territori i patrimoni	19. a) Es destaquen els trets específics del patrimoni natural del territori (comarca) on es duu a terme l'activitat. (Del Mar als Cims)	4,5	4,2
	19. b) Es destaquen els trets específics del patrimoni cultural del territori (comarca) on es duu a terme l'activitat. (Indika)		
	20. L'activitat fomenta un sentiment de pertinença i una relació afectiva a un lloc a través del reconeixement del patrimoni natural, del cultural o d'ambdós.	4,3	
	21. Es fomenten lligams entre l'entitat, la comunitat educativa i els gestors del patrimoni natural i/o cultural del territori (comarca).	3,8	

Àmbit 4: Recursos didàctics

Aquest àmbit obté una puntuació mitjana de 4,7 sobre 5 i, per tant, es considera un dels dos àmbits consolidats de l'estudi (vegeu taula 9). Per una banda, l'indicador amb major puntuació és el 22 que busca correlacions entre la informació publicada al web del programa i allò que efectivament es desenvolupa durant l'activitat. Per l'altra, l'indicador amb menor puntuació és el 23, que fa referència a l'originalitat, utilitat i eficiència dels recursos utilitzats durant el desenvolupament de l'activitat. Tot i això, cal esmentar que aquest indicador assoleix una puntuació de 4,5. Aquesta valoració respon al fet que en la majoria d'activitats observades els recursos són útils i eficients; molt pensats pels equips educatius. Tanmateix, es detecta espai per a major originalitat tot i que també es reconeix, tal com es pot llegir en els següents extractes d'entrevistes amb persones educadores, que, a vegades, el context de l'activitat no demana recursos originals sinó útils:

“Quan parlem d'oportunitats de millora de les activitats a vegades plantejem incorporar material de suport pels educadors i també pels alumnes, per exemple, tauletes electròniques per fer algun joc. Nosaltres valorem que quan fem l'activitat aquest tipus de material no aporta valor afegit, ja que preferim que l'alumnat se centri en el paisatge o en l'exposició del museu. A més, com que sempre hi ha una part d'activitat a l'aire lliure, si plou no les podríem utilitzar, a vegades amb el sol tampoc es veuria bé. Per això hem valorat que en el nostre cas no seria necessari.” (Entrevista persona educadora 2).

“Amb relació al material de suport que portem els educadors depèn de l'activitat: amb els més grans de batxillerat sí que portem una pissarra per fer dibuixos, croquis, etc. per explicar les estructures geològiques. Però sobretot fem èmfasi en els impactes visuals que ens ofereix el paisatge, preferim centrar-nos en què els alumnes observin les estructures geològiques in situ.” (Entrevista persona educadora 3).

Cal mencionar que durant les entrevistes amb les persones educadores, quan se'ls demana què es podria millorar de l'activitat, sovint surt la qüestió dels recursos didàctics. S'interpreta que és un problema de pressupost el fet que no es pugui tenir més material o de més qualitat. Aquestes afirmacions de les següents persones educadores ho confirmen:

“M'agradaria disposar d'un prismàtic per alumne per evitar que se l'hagin d'anar passant els uns altres, tot i que no és un problema greu. També ens aniria bé tenir unes guies fetes amb una cartolina o similar, on hi apareguin les aus més habituals que veurem perquè fos més fàcil d'utilitzar pels nens. També que sigui

en un format més gran perquè ho puguin veure tots els nens a la vegada.”
(Entrevista persona educadora 4)

“Un aspecte a millorar de l’activitat seria poder renovar el material que fem servir amb l’activitat de buscar els insectes, demanaria que fossin uns ninots més realistes i també que hi hagués més quantitat de ninots de cada espècie i també més diversitat d’insectes.” (Entrevista persona educadora 5)

“Ens podria anar bé tenir animals de més qualitat o de materials més sostenibles. Com més materials naturals puguem tenir, millor, per exemple, tenir nius fets per ensenyar. Ens agradaria poder renovar els prismàtics i que fossin de més qualitat. Seria ideal que hi pogués haver una persona encarregada de coordinar tot el que fa referència al material.” (Entrevista persona educadora 5)

Taula 9.

Nivell de consolidació de l'àmbit 4 i dels seus indicadors

Àmbits	Indicadors	Valoració indicador	Mitjana àmbit
4.Recursos didàctics	22. Els recursos utilitzats corresponen als identificats al formulari.	4,8	4,7
	23. Els recursos utilitzats són originals, útils i eficients per al suport de l'aprenentatge.	4,5	

Àmbit 5: Organització, planificació i desenvolupament de l'activitat

Amb una puntuació mitjana de 4,6 sobre 5, l'àmbit 5 es considera un àmbit consolidat (vegeu taula 10). En aquest àmbit, l'indicador amb major puntuació és el número 28 i fa referència a criteris de sostenibilitat durant la implementació de l'activitat. L'indicador amb menys puntuació és el 27, que busca saber la disponibilitat i plantejament d'activitats prèvies i posteriors amb el centre educatiu.

Cal destacar que pràcticament tots els indicadors obtenen una puntuació per sobre de 4,5. Sobre l'indicador 27, trobem equipaments/entitats/centres que voluntàriament prefereixen que no hi hagi treball previ a l'escola, tot i que no són la majoria. En canvi, alguns equipaments/entitats/centres valoren molt que l'alumnat arribi amb certa preparació a l'activitat. Sobre l'indicador 28, és important mencionar que la sostenibilitat

és un dels principals objectius dels programes educatius de la DdGi i això es tradueix en una pràctica excel·lent en totes les activitats avaluades.

Taula 10

Nivell de consolidació de l'àmbit 5 i dels seus indicadors

Àmbits	Indicadors	Valoració indicador	Mitjana àmbit
5.Organització, planificació i desenvolupament de l'activitat	24. Les dinàmiques de l'activitat s'ajusten a les descrites al formulari.	4,7	4,6
	25. El nombre i temporització de les propostes que es fan són adequats amb relació al temps disponible.	4,6	
	26. L'activitat és adequada a l'edat del l'alumnat.	4,5	
	27. S'han plantejat activitats prèvies i/o posteriors a l'activitat útils per a la formació de l'alumnat.	4,2	
	28. Es tenen en compte criteris de sostenibilitat en la implementació de tota l'activitat.	5	

Àmbit 6: Avaluació

Aquest àmbit ha obtingut un 4,4 sobre 5 i, per tant, es considera un àmbit en consolidació (vegeu taula 11). En aquest àmbit, l'indicador amb major puntuació és el 31 que fa referència a l'impacte que tenen els resultats de les avaluacions en el disseny de les activitats per part dels equipaments/entitats/centres. En canvi, l'indicador amb menor puntuació és el 29 que pretén valorar els mecanismes interns de gestió de l'avaluació dins de les entitats.

A mode general, s'observa que cada cop es dóna més valor a la funció de l'avaluació com un mecanisme de millora de la qualitat de les activitats, però es detecta la necessitat de centrar-hi majors esforços. Malgrat algun equipament/entitat/centre disposa de mecanismes interns per recollir informació sobre les seves activitats de forma sistematitzada, la majoria utilitzen les dades extretes de l'enquesta coordinada per a la DdGi que completa de forma voluntària el docent acompanyant del grup participant. Els equipaments/entitats/centres que disposen de sistemes d'avaluació propis demanen

idees per fer-los més àgils i eficaços, ja que es troben amb processos costosos quant al temps invertit en l'anàlisi de les dades generades.

Taula 11

Nivell de consolidació de l'àmbit 6 i dels seus indicadors

Àmbits	Indicadors	Valoració indicador	Mitjana àmbit
6.Avaluació	29. Existeixen mecanismes d'avaluació que permeten recollir dades de forma sistemàtica i determinar si els objectius de l'activitat són assolits.	4,3	4,4
	30. Existeixen mecanismes per avaluar la tasca docent de les persones educadores.	4,4	
	31. Els resultats de l'avaluació serveixen per millorar la qualitat de l'activitat.	4,5	

Comparació entre els programes

En general es pot afirmar que no s'observen diferències significatives amb relació als resultats de les activitats avaluades del programa "Del Mar als Cims" i "Indika" (vegeu taula 12). Es valora, doncs, una coherència entre ambdós programes a nivell d'ambició i implementació pràctica de les activitats avaluades. Es recorda que aquests resultats no són generalisables sinó que simplement destaquen les tendències observades sobre les activitats avaluades.

Taula 12

Comparació dels resultats per àmbit entre els dos programes educatius

Àmbits	Valoració mitjana Programa "Del Mar als Cims"	Valoració mitjana "Indika"
Àmbit 1: Objectius d'aprenentatge i competències	4,3	4,5
Àmbit 2: Principis i estratègies pedagògics	3,8	4,1
Àmbit 3: Territori i patrimoni	4,3	4,1
Àmbit 4: Recursos didàctics	4,6	4,7
Àmbit 5: Organització, planificació i desenvolupament de l'activitat	4,6	4,6
Àmbit 6: Avaluació	4,4	4,3

Àmbit 1: Objectius d'aprenentatge i competències

- Les activitats de "Indika" sovint parteixen de punts de vista més significatius per a l'alumnat, i el desenvolupament de l'activitat es correspon més amb la informació publicada.
- S'observa que mentre les activitats avaluades del programa "Del Mar als Cims" promouen més el "saber fer", les de "Indika" fomenten més el "saber pensar" i el "saber estar".
- Totes les activitats d'ambdós programes complementen de la mateixa manera el currículum escolar.
- Ambdós programes tenen reptes amb relació a promoure més el "saber fer".

Àmbit 2: Principis i estratègies pedagògics

- Les activitats avaluades del programa "Del Mar als Cims" promouen més el treball en equip i les activitats en diferents agrupaments.
- En canvi, les activitats avaluades de "Indika" fomenten més el treball de les emocions, el pensament de futur i les qüestions ètiques o de valors.
- Totes les activitats avaluades d'ambdós programes connecten significativament amb aspectes de la vida quotidiana dels infants.
- Totes les activitats dels dos programes tenen reptes amb relació al foment del pensament crític i qüestions de diversitat.

Àmbit 3: Territori i patrimoni

- Les activitats del programa "Del Mar als Cims" destaquen més els trets específics del territori i contribueixen més en el sentiment de pertinença.
- Tant les activitats de "Indika" com les "Del Mar als Cims" tenen reptes amb relació al foment de lligams entre l'entitat, la comunitat educativa i els gestors del patrimoni.

Àmbit 4: Recursos didàctics

- La descripció del material en les activitats avaluades de "Indika" es correspon més amb la informació publicada.
- Tant les activitats de "Indika" com les "Del Mar als Cims" destaquen per la utilitat i eficiència dels materials que utilitzen.

Àmbit 5: Organització, planificació i desenvolupament de l'activitat

- Les activitats avaluades del programa "Del Mar als Cims" tenen major adequació al nombre i temporalització de les propostes amb relació al temps disponible.

- Les activitats avaluades del programa “Indika” plantegen més activitats prèvies i/o posteriors a l’activitat.
- Les activitats avaluades d’ambdós programes destaquen per l’adequació de les propostes a l’edat de l’alumnat, per tenir en compte criteris de sostenibilitat, i per la correspondència de les dinàmiques descrites al formulari.

Àmbit 6: Avaluació

- Els equipaments/entitats/centres participants en el programa “Del Mar als Cims” presenten més mecanismes d’avaluació interna que permeten recollir dades de forma sistemàtica i determinar si els objectius de l’activitat són assolits.
- Els equipaments/entitats/centres participants en el programa “Indika” consideren més que els resultats de l’avaluació serveixen per millorar la qualitat de l’activitat.
- Les activitats avaluades d’ambdós programes tenen reptes amb relació a la implementació de mecanismes per avaluar la tasca docent de les persones educadores.

Fortaleses

- La valoració global de les 20 activitats avaluades és de 4,4 sobre 5. Amb aquest resultat es confirma una elevada qualitat pedagògica i efectivitat de les propostes analitzades dels dos programes educatius. Les activitats avaluades destaquen per la seva coherència i organització, així com pels recursos didàctics que s’utilitzen. Tot i que la tasca docent de la persona educadora no s’ha avaluat específicament en aquest estudi, es destaca que les activitats observades han estat dinamitzades per tècnics amb un alt coneixement de les temàtiques tractades i d’aspectes relacionats amb la didàctica. És important remarcar que totes les activitats donen suport als aprenentatges marcats en el nou currículum i contribueixen que l’alumnat pugui vivenciar-los de forma més significativa.
- En un conjunt, es confirma que les activitats avaluades ajuden a consolidar l’objectiu comú dels dos programes educatius de la DdGI: donar a conèixer els principals espais naturals i/o agrícoles i espais considerats com a patrimoni cultural del territori. Això ho fan a través de destacar els trets específics del patrimoni natural i cultural i contribuint a crear una relació afectiva amb aquest.
- S’han analitzat activitats d’una gran diversitat d’equipaments, entitats i centres. Totes les entitats, siguin més consolidades o més joves, aporten una mirada concreta i manera de concebre l’EA i l’EPC. Aquesta diversitat aporta un valor

educatiu inqüestionable no només pels centres educatius, sinó també pel mateix territori. L'alumnat, per tant, pot aprendre des de la diversitat d'idees i formes de fer. El territori es beneficia d'organitzacions que vetllen, de diferent manera, per la conservació i promoció del patrimoni natural i cultural.

Oportunitats

- Es detecta la necessitat de fomentar principis pedagògics relacionats amb la imaginació i pensament de futur, el pensament crític i creatiu, i la incertesa i imprevisibilitat. També cal reforçar l'atenció a la diversitat que, normalment, es considera quan els centres educatius ho demanen específicament. Tots aquestes estratègies són importants per treballar de forma més competencial des de la perspectiva del desenvolupament sostenible.
- Malgrat que les entitats fomenten un sentiment de pertinença amb el patrimoni, crucial per a la seva conservació, és important fomentar majors lligams amb la comunitat educativa i els gestors del patrimoni. A vegades, és tan simple com explicar a l'inici de les activitats qui promou l'activitat i quin rol té aquest equipament/entitat/centre en el territori.
- Es detecta un avenç en el disseny i sistematització de processos d'avaluació. En general, tots els equipaments/entitats/centres valoren l'avaluació com a motor de canvi i millora. Ara bé, es destaca la necessitat de donar suport als centres per establir sistemes interns i externs d'avaluació que permetin valorar la qualitat de les seves activitats i tasca docent tenint en compte els escassos recursos i el poc temps del qual es disposa.

RECOMANACIONS I BONES PRÀCTIQUES

Recomanacions a escala de programa

Durant el procés de recollida de dades han sorgit idees i s'han contemplat possibles millores que van més enllà del disseny i execució de les activitats avaluades. A continuació, es presenten un seguit de recomanacions a escala de programa que podrien donar suport als equipaments/entitats/centres del programa a incrementar la qualitat pedagògica i l'efectivitat de les seves activitats:

- **Recomanació 1:** organitzar una trobada d'equipaments, entitats i centres que participen en ambdós programes per compartir i refinar conjuntament els criteris i indicadors del marc d'avaluació creat.
- **Recomanació 2:** desenvolupar una guia que descrigui com es poden abordar els diferents indicadors amb recomanacions didàctiques i bones pràctiques identificades en ambdós programes.
- **Recomanació 3:** engegar un procés per explorar formes i processos d'avaluació que permetin analitzar què s'emporta i què aprèn l'alumnat que participa en les activitats pedagògiques subvencionades per ambdós programes.
- **Recomanació 4:** revisar la informació que es demana a les entitats per tal d'afavorir un enfocament competencial de l'aprenentatge i una major correspondència amb el currículum escolar actual.
- **Recomanació 5:** considerar una línia de subvenció per a millorar i renovar recursos, tenint presents materials en format digital, que puguin ser útils com a treball previ i posterior de les sortides.
- **Recomanació 6:** aportar una guia orientativa que expliqui als centres educatius com preparar una sortida escolar per a treure'n el màxim rendiment. En aquesta guia es poden identificar qüestions relacionades amb la logística, la gestió de riscos, el treball previ i posterior, l'atenció a la diversitat, l'avaluació dels aprenentatges per part dels docents, etc.

Recull de bones pràctiques

A continuació, es presenten un conjunt de bones pràctiques que s'han identificat durant el procés d'avaluació (vegeu taula 32) i que poden considerar-se pels equipaments, entitats i centres amb l'objectiu de millorar la qualitat de les seves activitats i el grau de consolidació dels diferents àmbits d'avaluació:

Taula 13

Recull de bones pràctiques per àmbit

ÀMBIT	BONES PRÀCTIQUES
1. Objectius d'aprenentatge i competències	<ul style="list-style-type: none"> • Limitar el nombre d'objectius, prioritzant la qualitat versus la quantitat. • Revisar el currículum per assegurar-se que els continguts són adequats a l'edat. • Buscar un major equilibri entre el "saber pensar", el "saber fer" i el "saber ser/estar".
2. Principis i estratègies pedagògics	<ul style="list-style-type: none"> • Anticipar i activar els coneixements previs de l'alumnat. • Fer preguntes que connectin l'alumnat amb el passat i el present, però també amb el futur. • A la cloenda de l'activitat, fer preguntes més enllà de: què heu après?, o, us ha agradat?, i afegir-ne d'altres que connectin amb les emocions o l'aprenentatge adquirit, per exemple: com us heu sentit?, què compartireu amb les vostres famílies sobre el que hem fet avui?"
3. Territori i patrimoni	<ul style="list-style-type: none"> • Explicar, en el millor moment que es cregui, qui organitza l'activitat, d'on és l'equipament/entitat/centre, a quin territori treballa, com s'hi pot contactar, a què es dedica, etc.
4. Recursos didàctics	<ul style="list-style-type: none"> • Disposar material per a tots els participants. • Portar material de suport durant els moments més expositius; per exemple, disposar d'una pissarra portàtil que serveixi per recolzar les explicacions de la persona educadora. • Considerar l'ús de tecnologies durant l'activitat, quan es cregui convenient.
5. Organització, planificació i desenvolupament de l'activitat	<ul style="list-style-type: none"> • Incloure diferents tipus d'activitats, dinàmiques, llenguatges d'expressió i representació en el disseny i execució de l'activitat. • Plantejar qüestions durant l'activitat que facin reflexionar l'alumnat sobre aspectes de diversitat cultural: tots ho fem de la mateixa manera?, vosaltres com ho feu?, quina experiència teniu amb relació a ...?. • Considerar la creació de càpsules digitals de contingut flexible com a oferta per al treball previ i posterior de les activitats.
6. Avaluació	<ul style="list-style-type: none"> • Compartir estratègies d'avaluació entre els diferents equipaments, entitats i guiatges. • Considerar fer guiatges compartits entre diferents persones educadores per tal de coavaluar-se.

REFERÈNCIES

- Castelltort, A. i Sanmartí, N. (2003). *Avaluació de les activitats relacionades amb l'educació ambiental que es promociónen des de l'Ajuntament de Sabadell (segona fase)*. Universitat Autònoma de Barcelona.
- CEACV (2018). *Guia de criteris de qualitat en educació ambiental*. Conselleria d'Agricultura, Desenvolupament Rural, Emergència Climàtica i Transició Ecològica. Centre d'Educació Ambiental de la Comunitat Valenciana. <https://agroambient.gva.es/documents/20550103/166705448/Guia+criteris+de+qualitat+EA/d8ade809-eba0-4943-ab16-46a665d9c866>
- Diputació de Girona (2020). Bases específiques reguladores de les subvencions a les entitats i equipaments d'educació ambiental per a la campanya del programa pedagògic "Del Mar als Cims", Butlletí Oficial de la Província de Girona, BOP-2020_0_236_9175.
- Diputació de Girona (2021). Bases reguladores de les subvencions als centres de conservació, difusió i interpretació del patrimoni cultural i la memòria històrica, en el marc del programa "Indika", de recursos educatius de la Diputació de Girona, Butlletí Oficial de la Província de Girona, BOP-2021_0_2_10051.
- Ernst, J., Monroe, M. i Simmons, B. (2009). *Evaluating Your Environmental Education Program: A Workbook for Practitioners*. North American Association for Environmental Education.
- Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya. (2019). Guia per avaluar el disseny de les activitats educatives patrimonials. https://cultura.gencat.cat/web/.content/dgpc/museus/08.recursos/publicacions/quaders/02_Guia-avaluar-disseny-activitats-educatives-patrimonials.pdf
- Grau, P. (2009). Diagnòsica de las actividades de educación ambiental del Plan de Dinamización Educativa del Ayuntamiento de Sant Cugat del Vallès: hacia una educación para la sostenibilidad. A P.A. Meira, L. Cano, L. Iglesias, i G. Vargas (coord.) *Educación ambiental: investigando sobre la práctica* (p. 78-79). Organismo Autónomo de Parques Nacionales. Ministerio de Medio Ambiente, Medio Rural y Marino.
- Medir, Rosa M., Mulà, I., Gual, M. i Heras, R. (2023). Evaluación de actividades escolares al aire libre de un programa institucional. *Investigación en la Escuela*, 106, 18-29. <https://doi.org/10.12795/IE.2023.i106.02>
- Medir, Rosa M., Heras, R. i Magin, C. (2016). Una propuesta evaluativa para las actividades de educación ambiental para la sostenibilidad. *Educación XXI*, 19 (1): 331-355. <https://doi.org/10.5944/educXX1.14226>
- NAAEE (2009). *Non-formal environmental education programs: guidelines for excellence*. North American Association for Environmental Education. <https://naaee.org/programs/guidelines-excellence>
- REDEEA (2020). *Criterios de calidad e indicadores. Herramienta de evaluación de la calidad de los programas evaluativos que surjan al amparo del programa piloto de apoyo al sistema educativo mediante la generación de nuevos escenarios de*

aprendizaje desde la educación ambiental. Treball no publicat.

Sauvé, L. (2005). Uma cartografia das corrientes em educação ambiental. A M. Sato i I. Carvalho (Dir.) *Educação ambiental - Pesquisa e desafios* (p. 17-46). Porto Alegre: Artmed.

SCEA (2011). *Fora de Classe. Guia de criteris de qualitat per a les activitats d'educació ambiental*. Societat Catalana d'Educació Ambiental. https://scea.cat/wp-content/uploads/2020/11/Guia_Fora_de_classe_SCEA.pdf

SCEA (2012). *3,2,1... Acció! Guia de criteris de qualitat en programes i campanyes d'educació ambiental*. Societat Catalana d'Educació Ambiental. <https://scea.cat/recursos/publicacions/321-accio/>

SCEA (2021). *Fora de Classe. Guia de criteris de qualitat per a les activitats d'educació ambiental*. Versió revisada. Societat Catalana d'Educació Ambiental. <https://scea.cat/recursos/publicacions/guia-fora-de-classe-versio-revisada-2021/>

ANNEXOS

Annex 1. L'equip d'avaluació

La Dra. Ingrid Mulà és investigadora distingida (Beatriz Galindo) de didàctica de les ciències experimentals a la Universitat de Girona on imparteix classes als graus de Mestre/a d'educació infantil i primària. La seva recerca se centra a explorar i avaluar processos d'EDS en àmbits formals i no formals. L'Ingrid ha desenvolupat aquesta recerca en diverses universitats a Espanya, Regne Unit, Gibraltar, Malàisia i Bèlgica, i ha treballat com a consultora en organismes internacionals com la UNESCO, la Comissió Europea, el Humid Tropic Centre de la UNESCO (Malàisia), la Comissió Alemanya per la UNESCO o l'Environment and Schools Initiative (Suïssa).

Durant la seva trajectòria professional, l'Ingrid ha coordinat diferents projectes i informes d'avaluació en àmbits relacionats amb l'educació i la sostenibilitat. El 2008, va elaborar l'informe d'avaluació per Europa de la Dècada de l'Educació per al Desenvolupament Sostenible de les Nacions Unides; el 2009, va ser avaluadora externa d'un projecte europeu sobre educació per a la salut i la sostenibilitat finançat pel programa Grundtvig; del 2013 al 2016, va coordinar l'avaluació del projecte europeu UE4SD, amb 55 universitats de 33 països; el 2015, va dur a terme la revisió de l'UNU RCE Severn (Centre Regional d'Expertesa en Educació per al Desenvolupament Sostenible de la Universitat de les Nacions Unides); el 2021, va avaluar el programa de lideratge en sostenibilitat "Future Forward Academy" del Govern de Gibraltar i va coordinar l'avaluació del programa "Del Mar als Cims" de la DdGi. Des de 2022. Actualment, l'Ingrid és co-IP del projecte I+D+i "LearnOUT-Evaluation" que se centra en explorar nous enfocaments per avaluar l'impacte de les sortides escolars.

La Dra. Marta Gual és investigadora i professora lectora al Departament de Didàctiques Específiques de la Universitat de Girona on fa classes als graus de Mestre/a d'educació infantil i primària, des de 2018. Els seus interessos de recerca, així com la seva tesi doctoral, se centren en l'ambientalització curricular dels estudis de primària i secundària, fent especial èmfasi en la

promoció del pensament sistèmic com a via per a poder incorporar els principis de l'EDS en el currículum escolar.

La Marta té una dilatada experiència com a educadora ambiental, en diferents contextos de l'educació formal i no formal i en diferents nivells educatius. D'altra banda, entre 2008 i 2013, com a tècnica de suport a la recerca a la Universitat Autònoma de Barcelona, va poder formar-se en tècniques d'observació i elaboració d'entrevistes en el camp de la didàctica de les ciències experimentals. El 2020 va dur a terme l'assessorament pedagògic per a l'elaboració de materials didàctics d'educació per la sostenibilitat a l'educació secundària (Baix Ter 20__50: Dissenyem el paisatge del futur!) i el 2021 va realitzar l'assessorament pedagògic del programa d'educació ambiental "El Montseny a l'escola". Recentment, ha avaluat les activitats del Museu d'Història de Sant Feliu de Guíxols i, actualment, participa en el projecte LearnOUT-Evaluation i Academy for Sustainable Future Educators (EduSTA).

La Dra Rosa M. Medir és professora Titular d'Universitat de didàctica de les ciències socials a la Universitat de Girona. Imparteix docència al grau de Mestre/a d'educació primària en assignatures relacionades amb la didàctica de la història i del patrimoni i amb la sostenibilitat, branca social. Igualment, fa docència al Màster de Formació de professorat de secundària a través del Pràcticum i Treball Final de Màster en l'especialitat de geografia i història. Ha estat coordinadora d'estudis del grau de Mestre/a d'educació primària i directora de l'Institut de Recerca Educativa.

La seva recerca doctoral (2007) va tractar de la revisió i formació dels educadors ambientals a la ciutat, establint un model formatiu per aquests educadors i un model avalatiu per a les activitats dels programes d'educació ambiental. Aquesta recerca va servir per portar a terme les dues primeres avaluacions que la DdGi va encarregar al Grup de recerca GRECA entre els anys 2009 i 2011, de les quals en va ser la directora. Posteriorment, ha estat la investigadora principal de dos projectes del Plan Nacional (entre 2009 i 2015) que tractaven de les competències professionals en l'EDS.

La Dra. Lada Servitja és llicenciada en Història de l'Art, té un Màster en Gestió del patrimoni local i és doctora en Ciències humanes i de la cultura per la Universitat de Girona. Actualment, és investigadora i professora associada de Didàctica de les Ciències Socials a la Universitat de Girona i del Màster de Gestió Cultural de la Universitat Oberta de Catalunya. També és coordinadora de la branca social de la Xarxa de Museus de les Comarques de Girona i Gestora Cultural freelance, especialitzada en educació patrimonial, didàctica de la història, estudis de públics, avaluació, comunicació cultural i educació no formal.

En la seva tesi doctoral, la Lada va explorar el comportament d'infants de 5 a 12 anys en museus de la ciutat de Girona. Al llarg de la seva trajectòria professional, ha treballat en nombrosos contextos d'educació no formal i amb una gran diversitat d'entitats i equipaments d'educació patrimonial. Ha iniciat, coordinat i avaluat iniciatives que se centren a apropar els escolars al patrimoni i cultura de les comarques gironines.

Annex 2. Selecció d'activitats

Activitat	Programa	Entitat	Ambit biogeogràfic	Tipus de Patrimoni	Lloc activitat	Data d'observació	Informació del centre educatiu participant
1. On són els meus papers?	Indika	Fundació Josep Pla		Patrimoni literari	Fundació Josep Pla	28/11/2022	Alumnat de 3r curs d'educació primària, d'un centre provinent del mateix municipi on es duu a terme l'activitat
2. Món minúscul: els insectes	Del Mar als Cims	Ajuntament de Banyoles	Conca lacustre de Banyoles		Museu Darder	05/12/2022	Alumnat de 3r curs d'educació primària, d'un centre provinent del mateix municipi on es duu a terme l'activitat
3. La vida a pagès	Del Mar als Cims	Fundació Emys	El pla de la Selva i el Gironès		Riudellots de la Selva	25/01/2023	Alumnat de 1r curs d'educació primària, d'un centre provinent del mateix municipi on es duu a terme l'activitat
4. Paper blanc: ofici i tradició	Indika	Sastres Paperers, SC		Patrimoni industrial	Molí de la Farga, Banyoles	15/02/2023	Cicle Formatiu, d'un centre provinent d'un municipi diferent al d'on es duu a terme l'activitat
5. El cinema abans del cinema	Indika	Museu del Cinema		Patrimoni artístic	Museu del Cinema	15/03/2023	Alumnat de 3r curs d'educació primària, d'un centre provinent d'un municipi diferent al d'on es duu a terme l'activitat
6. La vida en un castell gòtic	Indika	Ajuntament d'Arbúcies - Museu Etnològic del Montseny		Patrimoni arquitectònic	Museu Etnològic del Montseny, la Gabella (MEMGA) i	20/03/2023	Alumnat de 2n curs d'ESO, d'un centre provinent d'un municipi diferent al d'on es duu a terme l'activitat

					castell de Montsoriu		
7.Detectius dels joguets	Indika	Museu del Joguet de Catalunya		Patrimoni etnològic i etnogràfic	Museu del Joguet	22/03/2023	Alumnat de 3r curs d'educació primària, d'un centre provinent d'un municipi diferent al d'on es duu a terme l'activitat
8.El Monestir de Sant Joan de les Abadesses	Indika	Associació Centre d'Educació Ambiental Alt Ter		Patrimoni arquitectònic	Monestir de Sant Joan de les Abadesses i/o Palau de l'Abadia	13/04/2023	Alumnat de 2n curs d'ESO, d'un centre provinent d'un municipi diferent al d'on es duu a terme l'activitat
9.L'Aula de Natura de l'Estany	Del Mar als Cims	Escola de Natura de l'Estany de Banyoles	La conca lacustre de Banyoles		Banyoles	17/04/2023	Alumnat de 1r curs d'ESO, d'un centre provinent d'un municipi diferent al d'on es duu a terme l'activitat
10.Rutes de l'exili: camins d'exili i de frontera	Indika	Consorti del Museu Memorial de l'Exili		Espais de memòria històrica	La Jonquera	21/04/2023	Alumnat de 6è curs d'educació primària, d'un centre provinent d'un municipi diferent al d'on es duu a terme l'activitat
11.Qui viu aquí? II	Del Mar als Cims	Associació Mediambiental Xatrac	Els ecosistemes marins i litorals de la comarca de la Selva		Platja Fenals, Lloret de Mar	27/04/2023	Alumnat de 3r curs d'educació primària, d'un centre provinent del mateix municipi on es duu a terme l'activitat
12.Geologia surrealista al cap de Creus	Del Mar als Cims	La Copa, SCC	El cap de Creus i el massís de l'Albera		Paratge Tudela del Cap de Creus	28/04/2023	Alumnat de 3r curs d'ESO, d'un centre provinent d'un municipi diferent al d'on es duu a terme l'activitat

13.Descobrim els aiguamolls de l'Empordà	Del Mar als Cims	GISFERA	Els aiguamolls de l'Alt Empordà		Aiguamolls de l'Empordà (Cortalet – Mas Matà)	05/05/2023	Alumnat de 5è curs d'educació primària, d'un centre provinent d'un municipi diferent al d'on es duu a terme l'activitat
14.Anem a la prehistòria: "Fem foc", "Fem eines prehistòriques" i "Pintem a la cova"!	Indika	Casa de Colònies Ca n'Oliver, Cestuca, S.L.		Patrimoni intangible	Casa de Colònies Ca n'Oliver	15/05/2023	Alumnat de 3r a 6è d'educació Pprimària, d'un centre ZER provinent d'un municipi diferent al d'on es duu a terme l'activitat
15.El joc del xoriguer petit	Del Mar als Cims	La Sorellona	El pla de la Selva i el Gironès		Bosc de Sant Gregori	18/05/2023	Alumnat d'educació infantil 4, d'un centre provinent del mateix municipi on es duu a terme l'activitat
16.Parc de les Olors Celrà-Girona	Del Mar als Cims	Tècniques i recuperacions del Gironès, S.L.	El pla de la Selva i el Gironès		Parc de les Olors Celrà-Girona	24/05/2023	Alumnat d'educació infantil 3, 4 i 5, d'un centre provinent d'un municipi diferent al d'on es duu a terme l'activitat
17.Posa'm un nom	Indika	Fundació Privada Carl Faust, Jardí botànic Marimurtra		Patrimoni científic	Jardí Botànic Marimurtra	26/05/2023	Alumnat de 2n curs d'educació primària, d'un centre provinent d'un municipi diferent al d'on es duu a terme l'activitat
18.Un volcà i el seu entorn	Del Mar als Cims	Tosca Serveis Ambientals d'Educació i Turisme	La zona volcànica de la Garrotxa		Volcà Montsacopa, Olot	29/05/2023	Alumnat de 5è d'educació primària, d'un centre provinent d'un municipi diferent al d'on es duu a terme l'activitat

19.Toca, toca; pensa, pensa	Indika	Museu del Suro de Catalunya		Patrimoni industrial	Museu del Suro, Palafrugell	01/06/2023	Alumnat d'educació infantil 0-3, d'un centre del mateix municipi al d'on es duu a terme l'activitat
20.Les rieres de les Gavarres	Del Mar als Cims	ConSORCI de les Gavarres	Els massissos de les Gavarres i l'Ardenya		Riu Ridaura, Castell d'Aro	15/06/2023	Alumnat de 1r d'ESO, d'un centre provinent d'un municipi diferent al d'on es duu a terme l'activitat

Annex 3. El marc d'avaluació

Àmbit	Indicadors	Font	Pregunta	Instrument	Moment			Valoració					Observacions	
					Previ	Procés	Final	1	2	3	4	5		
Objectius d'aprenentatge i competències	1. Els objectius s'identifiquen al formulari i són assolits durant l'activitat.	Pròpia	1	Anàlisi formulari	x									
				Observació activitat		x								
	2. L'activitat promou el "saber pensar".	Pròpia	2, 3,4	Anàlisi formulari	x									
				Observació activitat		x								
	3. L'activitat promou el "saber fer".	Pròpia	2, 3,4	Anàlisi formulari	x									
				Observació activitat		x								
	4. L'activitat promou el "saber ser/estar".	Pròpia	2, 3,4	Anàlisi formulari	x									
				Observació activitat		x								
	5. El punt de partida de l'activitat és significatiu per l'alumnat.	Adaptació indicador 18, REDEEA (2019); Criteri 4, SCEA (2011); indicador IV.1.2, Sanmartí i Castelltort (2003)	3	Anàlisi formulari	x									
				Observació activitat		x								
	6. L'activitat es vincula al currículum escolar i el complementa.	Adaptació indicador 9 de REDEEA (2020); indicador 4.1.4, SCEA (2012); indicador IV.1.1, Sanmartí i Castelltort (2003)	1, 4	Anàlisi formulari i del currículum	x									
				Observació activitat		x								
Entrevista mestra							x							

Principis i estratègies pedagògics	7. Es fomenta una metodologia activa que situa a l'alumnat al centre del procés d'aprenentatge i té en compte les seves idees.	Adaptació indicador 20 i 41 REDEEA (2019); indicador 4.1.2, SCEA (2012)	3	Anàlisi formulari	x														
				Observació activitat		x													
	8. Es fan relacions amb aspectes de la vida quotidiana de l'alumnat.	Adaptació ítem 16, Medir (2016)	1,4	Anàlisi formulari	x														
				Observació activitat		x													
	9. S'accepta la incertesa i la imprevisibilitat com un fet enriquidor.	Adaptació criteri 4, SCEA (2011)	3	Anàlisi formulari	x														
				Observació activitat		x													
	10. S'estableixen i es promou la cerca de relacions.	Pròpia	3	Anàlisi formulari	x														
				Observació activitat		x													
	11. Es fomenta la participació activa de l'alumnat.	Pròpia	3	Anàlisi formulari	x														
				Observació activitat		x													
	12. Es promou la cooperació i el treball en equip.	Adaptació ítem 6, Medir et al (2016); criteri 10, SCEA (2011)	3	Anàlisi formulari	x														
				Observació activitat		x													
	13. Es fomenta el pensament crític.	Adaptació ítem 9, Medir et al. (2016)	1, 3	Anàlisi formulari	x														
				Observació activitat		x													
	14. Es tenen en compte qüestions ètiques i es fomenta la reflexió sobre valors.	Pròpia	1, 3	Anàlisi formulari	x														
				Observació activitat		x													
15. S'encoratja a l'alumnat a pensar i expressar-se creativament.	Pròpia	3	Anàlisi formulari	x															
			Observació activitat		x														
16. S'utilitzen estratègies que permeten aflorar i treballar emocions.	Adaptació criteri 15, SCEA (2011)	3	Anàlisi formulari	x															
			Observació activitat		x														

	17. Es fomenta la imaginació i el pensament de futur.	Adaptació ítem 17, Medir et al. (2016)	3	Anàlisi fitxa	x														
				Observació activitat		x													
	18. L'activitat és sensible a qüestions de diversitat cultural i de gènere, i té en compte les diferents capacitats de l'alumnat.	Adaptació indicador 23, REDEEA (2012)	3	Observació activitat		x													
				Entrevista			x												
Territori i patrimoni	19. a) Es destaquen els trets específics del patrimoni natural del territori (comarca) on es duu a terme l'activitat. (Del Mar als Cims) b) Es destaquen els trets específics del patrimoni cultural del territori (comarca) on es duu a terme l'activitat. (INDIKA)	Pròpia	3	Anàlisi formulari	x														
				Observació activitat		x													
	20. L'activitat fomenta un sentiment de pertinença i una relació afectiva a un lloc a través del reconeixement del patrimoni natural, del cultural o d'ambdós.	Adaptació indicador 43, REDEEA (2020); ítem 13, Medir, Heras i Magin (2016)	2, 3	Anàlisi formulari	x														
				Observació activitat		x													
	21. Es fomenten lligams entre l'entitat, la comunitat educativa i els gestors del patrimoni natural i/o cultural del territori (comarca).	Pròpia	2, 3	Anàlisi formulari	x														
				Observació activitat		x													
Entrevista educador/a						x													
Recursos didàctics	22. Els recursos utilitzats corresponen als identificats al formulari.	Pròpia	1	Anàlisi formulari	x														
				Observació activitat		x													
	23. Els recursos utilitzats són originals, útils i eficients per al suport de l'aprenentatge.	Pròpia	1	Anàlisi formulari	x														
				Observació activitat		x													
Entrevista mestre/a						x													
Organització, planificació i desenvolupament de l'activitat	24. Les dinàmiques de l'activitat s'ajusten a les descrites al formulari.	Pròpia	1	Anàlisi formulari	x														
				Observació activitat		x													

	25. El nombre i temporalització de les propostes que es fan són adequats amb relació al temps disponible.	Pròpia	2, 3, 4	Anàlisi formulari	x															
				Entrevista educador/a			x													
				Entrevista mestre/a		x														
	26. L'activitat és adequada a l'edat del l'alumnat.	Pròpia	1	Observació	x															
Observació					x															
Entrevista mestre/a						x														
	27. S'han plantejat activitats prèvies i/o posteriors a l'activitat útils per a la formació de l'alumnat.	Adaptació indicadors IV.2.1 o IV.2.2, Sanmartí i Castelltort (2002); criteri 28, SCEA (2011)	2, 3, 4	Observació activitat		x														
	28. Es tenen en compte criteris de sostenibilitat en la implementació de tota l'activitat.	Adaptació indicador 44, REDEEA (2020)	3	Observació		x														
Avaluació	29. Existeixen mecanismes d'avaluació que permeten recollir dades de forma sistemàtica i determinar si els objectius de l'activitat són assolits.	Adaptació indicador 47, 48 i 52, REDEEA (2020);	5	Entrevista educador/a			x													
	30. Existeixen mecanismes per avaluar la tasca docent de les persones educadores.	Adaptació indicador 50 i 60, REDEEA (2020); indicador 6.2.4, SCEA (2012)	5	Entrevista educador/a			x													
	31. Els resultats de l'avaluació serveixen per millorar la qualitat de l'activitat.	Adaptació indicador 52, REDEEA (2020); indicador 6.3.1, SCEA (2012)	5	Entrevista educador/a			x													

Annex 4. Visió de l'educació ambiental

La visió de l'EA de cadascuna de les activitats del programa "Del Mar als Cims" s'ha analitzat tenint en compte els corrents identificats per Sauvé (2005):

Corrents de llarga tradició

- **Naturalista:** centrat en la relació de les persones amb la naturalesa, promou un aprenentatge de tipus cognitiu (aprendre sobre la natura), experiencial (viure a la natura i aprendre d'ella), afectiu (aprendre a estimar la natura), espiritual (connectar de forma espiritual amb la natura) o artístic (relacionar creativitat humana amb la natura).
- **Conservacionista:** té com a objectiu fomentar la conservació dels recursos, posant èmfasi al desenvolupament de capacitats de gestió ambiental i a l'eco-civisme. L'acció per canviar actituds i comportaments, així com per executar projectes col·lectius d'acció és una característica important d'aquest corrent.
- **Resolutiu:** promou una educació centrada a informar o conduir a les persones a informar-se sobre les problemàtiques ambientals així com a desenvolupar capacitats per a resoldre aquests problemes. Aquest corrent té com a imperatiu promoure l'acció, la modificació de comportaments i la realització de projectes col·lectius.
- **Sistèmic:** fonamentat en la teoria de sistemes i recolzat per aportacions de l'ecologia i enfocaments transdisciplinaris, permet crear una visió completa dels sistemes per tal de prendre decisions òptimes. Fomenta amb especial èmfasi capacitats lligades a l'anàlisi i síntesis.
- **Científic:** posa èmfasi al procés científic amb l'objectiu d'abordar les realitats i problemàtiques ambientals amb rigor. Es promou el desenvolupament cognitiu en relació amb aspectes del medi ambient i el desenvolupament de capacitats com l'observació i l'experimentació.
- **Humanista:** se centra en la dimensió humana del medi ambient i el diàleg entre natura i cultura. Sovint, la porta d'entrada és el paisatge i l'anàlisi de la seva evolució segons l'activitat humana. Promou un enfocament principalment cognitiu, però també fomentant aspectes més sensorials i creatius.
- **Moral / Ètic:** fomenta la clarificació i desenvolupament de valors ambientals d'un mateix i dels altres en relació amb les seves accions. Sovint implica l'anàlisi i la consideració de corrents ètics com l'antropocentrisme, el biocentrisme, el sociocentrisme, l'ecocentrisme, etc.

Corrents de més recent tradició

- **Holístic:** té en compte no només el conjunt de dimensions de les realitats socioambientals, sinó també de les diverses dimensions de la persona que entren

en contacte amb aquestes realitats, de la globalitat i de la complexitat del seu “ser en el món”. És un corrent que apel·la al desenvolupament global de la persona en relació amb el seu medi, a conèixer-lo de forma orgànica i a actuar de forma positiva en i per al medi ambient.

- **Bioregionalista:** s’inspira en una ètica ecocèntrica i centra el procés d’EA en desenvolupar una relació positiva amb el medi local o regional, desenvolupar un sentiment de pertinença del territori on es viu i valoritzar aquest territori.
- **Pràxic:** posa l’accent a aprendre en l’acció, per a l’acció i per a millorar l’acció. No es tracta a priori de desenvolupar coneixements o habilitats per una eventual acció, sinó de posar-se immediatament en situació d’acció i aprendre a través d’un projecte concret. L’EA fomenta el cicle de reflexió – acció, dos processos que s’han d’alimentar mútuament.
- **Crítico-social:** fonamentada en la teoria crítica, promou una anàlisi profunda de les dinàmiques socials que es troben a la base de les problemàtiques ambientals, anàlisi d’intencions, de posicionaments, d’arguments, de valors, de presa de decisions, d’accions, de relacions de poder, etc. Té un component polític i apunta a la transformació de realitats. De la investigació i reflexió crítica, sorgeixen accions emancipadores i d’alliberament.
- **Feminista:** adopta l’anàlisi de relacions de poder entre homes i dones, apuntat per la necessitat d’integrar perspectives i valors feministes en les formes de governar, produir, consumir, organitzar-se socialment, etc. S’oposa a la prevalença d’enfocaments racionals de les problemàtiques ambientals i proposa treballar l’EA des de la intuïció, afectivitat, espiritualitat, art, etc. També aposta per un marc ètic de responsabilitat.
- **Etnogràfic:** posa èmfasi al caràcter cultural de la relació dels humans amb el medi ambient. L’EA no ha d’imposar una visió del món sinó que cal tenir en compte la cultura de referència de les diferents poblacions i comunitats implicades. Malgrat això, proposa no només aplicar una pedagogia adaptada a les diferents realitats culturals, sinó també inspirar-se en pedagogies de diferents cultures que tenen una relació més estreta amb el medi ambient.
- **Eco-educació:** dominada per una perspectiva educativa de l’EA, aprofita la relació dels humans amb el medi ambient com a eix vertebrador del desenvolupament personal. El medi ambient és concebut com una esfera d’interacció essencial per a l’eco-formació i l’eco-ontogènesis.
- **Sostenibilitat:** Aporta una visió integrada de preocupacions econòmiques, socials i ambientals en una perspectiva de sostenibilitat. Considera que l’EA ha estat molt centrada en aspectes ambientals i la necessitat d’incloure l’economia com un element indissociable de la conservació dels recursos naturals.

Annex 5. Guió de l'entrevista a docents dels centres educatius

- Què és el que t'ha motivat a triar aquesta activitat?
- Pots relacionar els conceptes que s'han abordat durant l'activitat amb algun altre treball que estigueu fent?
- Com creus que aquesta activitat pot contribuir a complementar la formació que es fa des del centre? Aporta alguna cosa diferent de les que treballeu a l'aula?
- Quins aspectes valors més d'aquesta activitat?
- Quins aspectes creus que podrien millorar-se? Què canviaries?
- S'han complert les teves expectatives?
- Repetiries l'experiència?

Annex 6. Guió de l'entrevista a les persones educadores

- Quant temps fa que oferiu aquesta activitat des de l'equipament/entitat/centre?
- Quant temps fa que la dinamitzes tu en concret?
- Quina és la teva valoració general sobre aquesta activitat?
- Com sol funcionar? Com ha funcionat avui amb aquest grup en particular?
- Què destacaries de positiu de l'activitat?
- Podries dir-nos algun canvi que t'agradaria incorporar en un futur?
- Quina perspectiva té l'equipament/entitat/centre sobre els processos d'avaluació?
- Saps com s'avalua aquesta activitat en particular?
- Saps si els resultats de l'avaluació s'utilitzen per implementar canvis i millora?

Annex 7. Valoració global dels àmbits i indicadors del conjunt de les activitats avaluades

Àmbits	Indicadors	Valoració indicador	Mitjana àmbit		
1.Objectius d'aprenentatge i competències	1. Els objectius s'identifiquen al formulari i són assolits durant l'activitat.	4,7	4,4		
	2. L'activitat promou el "saber pensar".	4,3			
	3. L'activitat promou el "saber fer".	3,9			
	4. L'activitat promou el "saber ser/estar".	4,2			
	5. El punt de partida de l'activitat és significatiu per l'alumnat.	4,3			
	6. L'activitat es vincula i complementa el currículum escolar	5			
2.Principis i estratègies pedagògics	7. Es fomenta una metodologia activa que situa a l'alumnat al centre del procés d'aprenentatge i té en compte les seves idees.	4,5	3,9		
	8. Es fan relacions amb aspectes de la vida quotidiana de l'alumnat.	4,8			
	9. S'accepta la incertesa i la imprevisibilitat com un fet enriquidor.	3,6			
	10. S'estableixen i es promou la cerca de relacions.	4,1			
	11. Es fomenta la participació activa de l'alumnat.	4,7			
	12. Es promou la cooperació i el treball en equip.	3,7			
	13. Es fomenta el pensament crític.	3,6			
	14. Es tenen en compte qüestions ètiques i es fomenta la reflexió sobre valors.	4			
	15. S'encoratja a l'alumnat a pensar i expressar-se creativament.	3,7			
	16. S'utilitzen estratègies que permeten aflorar i treballar emocions.	3,7			
	17. Es fomenta la imaginació i el pensament de futur.	3,3			
	18. L'activitat és sensible a qüestions de diversitat cultural i de gènere, i té en compte les diferents capacitats de l'alumnat.	3,5			
	3.Territori i patrimoni	19. a) Es destaquen els trets específics del patrimoni natural del territori (comarca) on es duu a terme l'activitat. (Del Mar als Cims)		4,5	4,2
		19. b) Es destaquen els trets específics del patrimoni cultural del territori (comarca) on es duu a terme l'activitat. (Indika)			
20. L'activitat fomenta un sentiment de pertinença i una relació afectiva a un lloc a través del reconeixement del patrimoni natural, del cultural o d'ambdós.		4,3			
21. Es fomenten lligams entre l'entitat, la comunitat educativa i els gestors del		3,8			

	patrimoni natural i/o cultural del territori (comarca).		
4.Recursos didàctics	22. Els recursos utilitzats corresponen als identificats al formulari.	4,8	4,7
	23. Els recursos utilitzats són originals, útils i eficients per al suport de l'aprenentatge.	4,5	
5.Organització, planificació i desenvolupament de l'activitat	24. Les dinàmiques de l'activitat s'ajusten a les descrites al formulari.	4,7	4,6
	25. El nombre i temporització de les propostes que es fan són adequats amb relació al temps disponible.	4,6	
	26. L'activitat és adequada a l'edat del l'alumnat.	4,5	
	27. S'han plantejat activitats prèvies i/o posteriors a l'activitat útils per a la formació de l'alumnat.	4,2	
	28. Es tenen en compte criteris de sostenibilitat en la implementació de tota l'activitat.	5	
6.Avaluació	29. Existeixen mecanismes d'avaluació que permeten recollir dades de forma sistemàtica i determinar si els objectius de l'activitat són assolits.	4,3	4,4
	30. Existeixen mecanismes per avaluar la tasca docent de les persones educadores.	4,4	
	31. Els resultats de l'avaluació serveixen per millorar la qualitat de l'activitat.	4,5	